

Literatura:

- [1] Timoschenko S. Goodier A.J.N., Theory of Elasticity Mc Graw –Hill, 2 nd , Oxford, 1951
- [2] Piechnik S., Wytrzymałość materiałów dla wydziałów budowlanych, , PWN, Warszaw-Kraków, 1980
- [3] Rakowski G., Macierzowa analiza konstrukcji, PWN, Warszawa, 1979
- [4] Bower A., Linear Elasticity,, Lecture Notes, Division of Engineering Brown University Spring 2005,
- [5] Lebedev L.P., Cloud M.J., Tensor Analysis with Applications in Mechanics, World Scientific, 2010
- [6] Chodor L., publikacje własne - różne.
- [7] Strony www [dostępne luty-kwiecień 2011] - różne

Kanoniczne równanie Ritza fundamentalnym równaniem MES

Kanoniczne równanie metody Ritza (33) jest też **fundamentalnym równaniem MES**

$$[k]|a| = |F_V| + |F_A|. \quad (33)$$

$$[k] \int_V [B]^T [E] [B] |a| dV, \quad (30)$$

$$|F_V| = \int_V [N]^T |P| dV, \quad (31)$$

$$|F_A| = \int [N]^T |q_v| dA, \quad (32)$$

Wprowadzenie do MES

Fundamentalne założenie MES

Istota konwencjonalnej metody elementów skończonych polega na specjalnym wyborze współczynników $|a|$ w aproksymacji (23).

Mianowicie jako takie stałe wybiera się przemieszczenia węzłów elementu skończonego $u^{(e)}$. Zależności z poprzedniego rozdziału zapisuje się dla każdego elementu skończonego (e):

$$|a| = u^{(e)} = \begin{pmatrix} u_1^{(1)} \\ u_2^{(1)} \\ u_n^{(1)} \\ \dots \\ u_1^{(N)} \\ u_2^{(N)} \\ u_n^{(N)} \end{pmatrix}, \quad \text{gdzie } n - \text{liczba składowych przemieszczenia punktu (w przestrzeni } n=3); N - \text{liczba elementów skończonych. Równanie (23) można zapisać więc w postaci:}$$

$$|u| = [N]^{(e)} |u|^{(e)} \quad (35)$$

$N \times n$

Wprowadzenie do MES

Macierz kształtu elementu

Zwykle przyjmuje się, następującą aproksymację przemieszczeń wewnątrz elementu $u = u(x_1, x_2, x_3)$:

$$|u| = [\varphi]|\alpha|, \quad (36)$$

gdzie $\varphi = \varphi((x_1, x_2, x_3))$ są funkcjami przemieszczeń, a wektor $|\alpha|$ został wprowadzony jako pomocnicza zmienna, która zostanie zredukowana w sposób pokazany niżej.

Dla węzła (I) mamy:

$$|u(x_1^{(I)}, x_2^{(I)}, x_3^{(I)})| = |u^{(I)}| = [\varphi(x_1^{(I)}, x_2^{(I)}, x_3^{(I)})]|\alpha| = = [\varphi^{(I)}] \cdot |\alpha|. \quad (37)$$

Zapisując podobnie dla pozostałych węzłów, otrzymamy:

$$u^{(e)} = \begin{vmatrix} u^{(I)} \\ u^{(J)} \\ \dots \\ u^{(N)} \end{vmatrix} = [C]|\alpha|, \quad \text{gdzie} \quad [C] = \begin{bmatrix} \varphi^{(I)} \\ \varphi^{(J)} \\ \dots \\ \varphi^{(N)} \end{bmatrix} \quad (38)$$

Teoria sprężystości

Wprowadzenie do MES

Macierz kształtu elementu

Z powyższej zależności wyznaczamy pomocniczy wektor $|\alpha|$

$$|\alpha| = [C]^{-1} |u|^{(e)} \quad (39)$$

Podstawiając uzyskaną zależność do (36) otrzymamy

$$|u| = [\varphi][C]^{-1} |u|^{(e)} = [N]|u|^{(e)}, \quad (40)$$

gdzie $[N]$ nazywa się macierzą kształtu, którą zapiszemy w postaci:

$$[N] = [N^{(1)}, N^{(2)}, \dots, N^{(N)}],$$

gdzie

$$[N^{(I)}] = \begin{bmatrix} N_{11}^{(I)} & N_{12}^{(I)} & N_{13}^{(I)} \\ N_{21}^{(I)} & N_{22}^{(I)} & N_{23}^{(I)} \\ N_{31}^{(I)} & N_{32}^{(I)} & N_{33}^{(I)} \end{bmatrix}$$

Dobór funkcji przemieszczeń

Funkcje przemieszczeń powinny być tak dobrane, by:

- 1) nie pozwalały na wytworzenie się stanu naprężenia w elemencie, jej przemieszczenia węzłów powodują jedynie ruch elementu jako ciała sztywnego
- 2) w sytuacji zgodności przemieszczeń węzłów z warunkiem stałych odkształceń można było zrealizować te stałe odkształcenia
- 3) odkształcenia na granicy elementu były skończone.

Równania kanoniczne elementu

Kanoniczne równanie metody Ritza (33) w odniesieniu do elementu skończonego, przyjmie postać:

$$[k]^{(e)} |u|^{(e)} = |F_V|^{(e)} + |F_A|^{(e)}, \quad (41)$$

gdzie

$$[k]^{(e)} = [k_{ij}]^{(e)} = \begin{bmatrix} k_{11}^{(e)} & \dots & k_{1N}^{(e)} \\ \dots & \dots & \dots \\ k_{N1}^{(e)} & \dots & k_{NN}^{(e)} \end{bmatrix} \quad (42)$$

$$|F_V|^{(e)} = |F_{V_i}^{(e)}| = \begin{vmatrix} F_{V1}^{(e)} \\ \dots \\ F_{VN}^{(e)} \end{vmatrix} \quad (43)$$

$$|F_A|^{(e)} = |F_{a_i}^{(e)}| = \begin{vmatrix} F_{a1}^{(e)} \\ \dots \\ F_{aN}^{(e)} \end{vmatrix} \quad (44)$$

gdzie: N-liczba węzłów elementu skończonego.

Równania kanoniczne całej konstrukcji

Równanie kanoniczne dla całej konstrukcji zapiszemy w postaci:

$$[K]|u| = |F_V| + |F_A|, \quad (45)$$

gdzie składanie rozwiązań z elementów skończonych polega na szczególnym "sumowaniu" macierzy sztywności $[k]^{(e)}$, wektora sił masowych $|F_V^{(e)}|$ oraz wektora sił powierzchniowych $|F_A^{(e)}|$:

$$[K_{ij}] = \sum_{(1)}^{(n)} [k_{ij}]^{(e)}, \quad (46)$$

$$|F_{Vi}| = \sum_{(1)}^{(n)} [F_{Vi}]^{(e)}, \quad (47)$$

$$|F_{Ai}| = \sum_{(1)}^{(n)} [F_{Ai}]^{(e)}, \quad (48)$$

Sumowanie dotyczy bloków macierzy sztywności i wektorów równoważników węzłowych "przyległych" do węzłów globalnych. Sposób składania rozwiązań pokażemy na przykładach.

Zadanie 1 (pomocnicze)

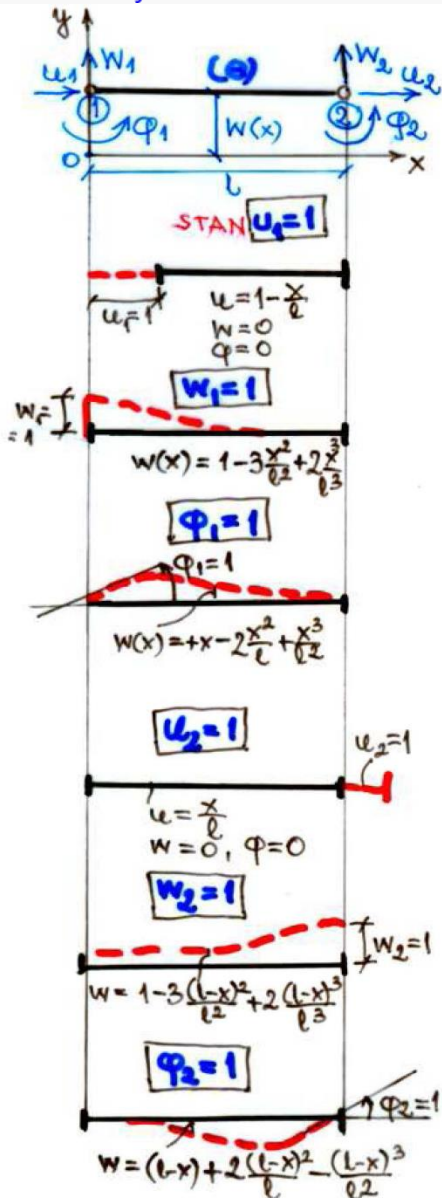
Określić **funkcje kształtu** elementu (e) pręta prostego bez uwzględnienia wpływu przemieszczeń poziomych na kąty obrotu i ugięcia elementu

Pole przemieszczeń $u(x)$ wewnątrz elementu skończonego, zgodnie z fundamentalnym założeniem metody elementów skończonych przyjmuje się w postaci:

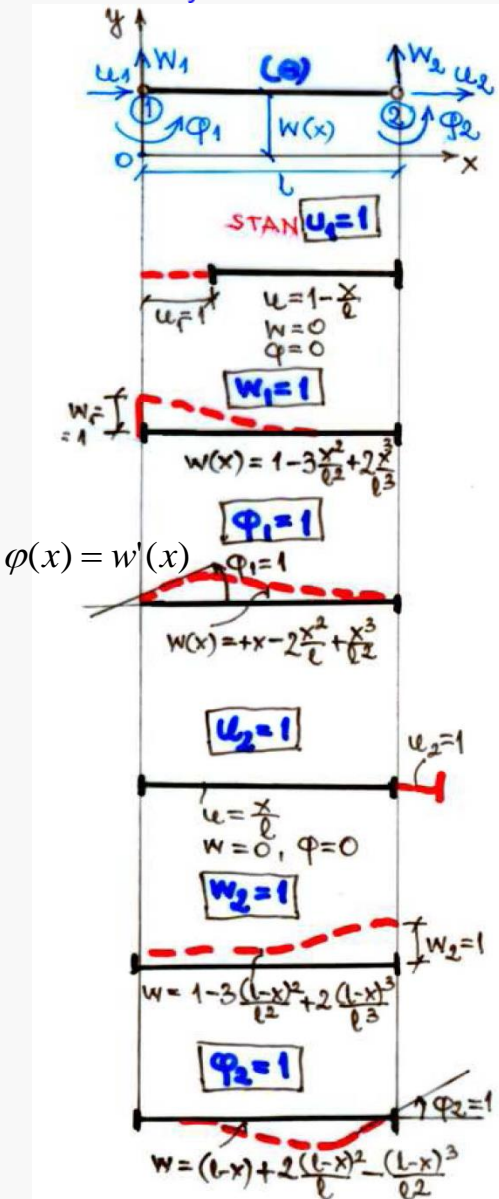
$$\left| u(x) \right| = [N] \cdot \left| u \right|^{(e)} \quad (49)$$

Gdzie – $[N]$ macierz kształtu elementu,

$$\left| \begin{matrix} u \\ w \end{matrix} \right| \cdot [N] \cdot \left| \begin{matrix} u_1 \\ w_1 \\ \varphi_1 \\ u_2 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{matrix} \right|^{(e)}$$

Przykład belki na sprężystym podłożu

$$[N] = \begin{bmatrix} 1 - \frac{x}{l} & 0 \\ 0 & 1 - 3\frac{x^2}{l^2} + 2\frac{x^3}{l^3} \\ 0 & x - 2\frac{x^2}{l} + \frac{x^3}{l^2} \\ \frac{x}{l} & 0 \\ 0 & 1 - 3\frac{(l-x)^2}{l^2} + 2\frac{(l-x)^3}{l^3} \\ 0 & -(l-x) + 2\frac{(l-x)^2}{l} - \frac{(l-x)^3}{l^2} \end{bmatrix} \quad (50)$$

Rys.1 Ilustracja macierzy kształtu elementu prętowego

Przemieszczenia pokazane na Rys.1. można uzyskać z rozwiązania równania różniczkowego linii ugięcia przy braku obciążenia na pręcie:

$$w^{IV} = 0 \quad (50)$$

Ogólne rozwiązanie tego równania jest funkcją:

$$w = C_1 + C_2x + C_3x^2 + C_4x^3$$

Stałe całkowania wyznaczymy z warunków brzegowych:

$$w(0) = w_1, w(l) = w_2, \left. \frac{dw}{dx} \right|_{x=0} = \varphi_1, \left. \frac{dw}{dx} \right|_{x=l} = \varphi_2, \text{ gdzie } \frac{dw}{dx} = C_2 + 2C_3x + 3C_4x^2.$$

Otrzymujemy stąd równanie macierzowe:

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & l & l^2 & l^3 \\ 0 & 1 & 2l & 3l^2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} C_1 \\ C_2 \\ C_3 \\ C_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix}$$

Stąd [C] →

$$\begin{bmatrix} C_1 \\ C_2 \\ C_3 \\ C_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi_1 \\ -2 \frac{\varphi_1}{l} + 3(w_2 - w_1) \frac{1}{l^2} \\ \frac{\varphi_1 + \varphi_2}{l^2} - 2(w_2 - w_1) \frac{1}{l^3} \end{bmatrix} \quad (51)$$

Podstawiając wartości stanu uzyskamy kolejne wyrazy macierzy [N]

Na przykład dla :

$$\frac{w}{w_1} = 1 - 3 \frac{x^2}{l^2} + 2 \frac{x^3}{l^3} \quad w_1 = 1, \varphi_1 = \varphi_2 = w_2 = 0$$

Pozostałe wyrazy znajdziemy analogicznie.

Zadanie 2 (pomocnicze)

Obliczyć macierz sztywności dla elementu pręta z poprzedniego zadania.

Wprowadźmy pojęcia uogólnionych naprężeń oraz odkształceń $|\sigma|, |\varepsilon|$, które występują na poziomie przekroju pręta. Za naprężenia uogólnione przyjmujemy siły przekrojowe, natomiast odkształcenia uogólnione odpowiadają wielkościom, których iloczyn z naprężeniami określa pracę wewnętrzną. W przypadku zginania z rozciąganiem naprężenia uogólnione, to momenty zginające M i siły osiowe N . Natomiast odkształcenia uogólnione, to krzywizna w'' i wydłużenie względne u' .

Znane zależności

$$M = +EJ_y w'', N = EAu' \quad \begin{vmatrix} N \\ M \end{vmatrix} = \begin{bmatrix} EA & 0 \\ 0 & EJ \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \partial & 0 \\ 0 & \partial^2 \end{bmatrix} \begin{vmatrix} u \\ w \end{vmatrix} \quad (52)$$

stanowią związki fizyczne. Znak (+) wystąpił wobec przyjętego układu współrzędnych. Związki te zapisaliśmy w zwartej formie spójnej z definicjami przyjętymi przy rozwiązaniu ZBTS metodą Ritza:

$$|\sigma| = [E] \cdot [\partial] \cdot |u|$$

skąd otrzymujemy wyrażenia na podstawowe macierze metody:

macierz Hooke'a $[E]$ i macierz operatorów różniczkowania $[\partial]$
wektor naprężeń $|\sigma|$ i przemieszczeń $|u|$

$$[E] = \begin{bmatrix} EA & 0 \\ 0 & EJ \end{bmatrix}, [\partial] = \begin{bmatrix} \partial & 0 \\ 0 & \partial^2 \end{bmatrix} \quad |\sigma| = \begin{bmatrix} N \\ M \end{bmatrix}, |u| = \begin{bmatrix} u \\ w \end{bmatrix} \quad (53)$$

Macierz zgodności geometrycznej $[B]$ obliczymy z definicji

$$[B] \stackrel{df}{=} [\partial][N] = \begin{bmatrix} \partial & 0 \\ 0 & \partial^2 \end{bmatrix}.$$

$$\begin{aligned} & \left[\begin{array}{ccc|cc} \left(1 - \frac{x}{l}\right) & 0 & 0 & \left(\frac{x}{l}\right) & 0 & 0 \\ 0 & \left(1 - 3\frac{x^2}{l^2} + 2\frac{x^3}{l^3}\right) & \left(x - 2\frac{x^2}{l} + \frac{x^3}{l^2}\right) & 0 & \left(1 - 3\frac{(l-x)^2}{l^2} + 2\frac{(l-x)^3}{l^3}\right) & \left(- (l-x) + 2\frac{(l-x)^2}{l} - \frac{(l-x)^3}{l^2}\right) \end{array} \right] = \\ & = \left[\begin{array}{ccc|cc} \left(-\frac{1}{l}\right) & 0 & 0 & \left(\frac{1}{l}\right) & 0 & 0 \\ 0 & \left(-\frac{6}{l^2} + \frac{12x}{l^3}\right) & \left(-\frac{4}{l} + \frac{6x}{l^2}\right) & 0 & \left(\frac{6}{l^2} + \frac{12(l-x)}{l^3}\right) & \left(\frac{4}{l} - \frac{6(l-x)}{l^2}\right) \end{array} \right] \quad (54) \end{aligned}$$

Macierz sztywności $[k]^{(e)}$ elementu (e) otrzymamy z definicji.

Macierz sztywności określa siły przywęzłowe w funkcji przemieszczeń węzłów.

Zależności te

są znane w

mechanice

budowli pod

nazwą wzorów

transformacyjn

ych dla

elementu

sztywno-

sztywnego

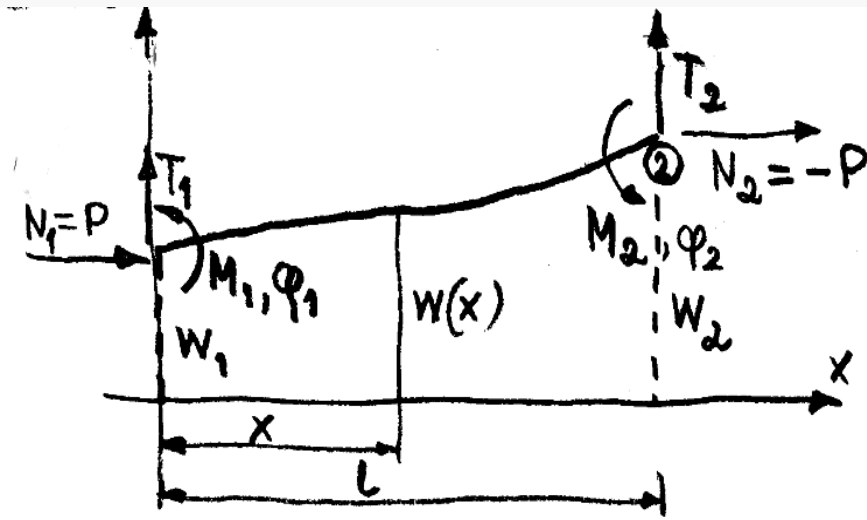
$$[k]^{(e)} = \int_V [B]^T [E] [B] dV \quad (55)$$

$$[k]^{(e)} = \int_0^l [B]^T [E] [B] \quad (55)'$$

$$[k]^{(e)} = \begin{bmatrix} +\frac{EA}{l} & 0 & 0 & -\frac{EA}{l} & 0 & 0 \\ 0 & +12\frac{EJ}{l^3} & +6\frac{EJ}{l^2} & 0 & -12\frac{EJ}{l^3} & +6\frac{EJ}{l^2} \\ 0 & +6\frac{EJ}{l^2} & +4\frac{EJ}{l} & 0 & -6\frac{EJ}{l^2} & +2\frac{EJ}{l} \\ -\frac{EA}{l} & 0 & 0 & \frac{EA}{l} & 0 & 0 \\ 0 & -12\frac{EJ}{l^3} & -6\frac{EJ}{l^2} & 0 & +12\frac{EJ}{l^3} & -6\frac{EJ}{l^2} \\ 0 & +6\frac{EJ}{l^2} & +2\frac{EJ}{l} & 0 & -6\frac{EJ}{l^2} & +4\frac{EJ}{l} \end{bmatrix} \quad (56)$$

Zadanie 3 (pomocnicze)

Obliczyć macierz sztywności dla prostoliniowego, jednorodnego elementu, obciążonego ściskającą siłą osiową.

Rys.2 Pręt ściskany siłą P

Ogólne równanie różniczkowe dla jednego elementu skończonego ma postać

$$[k]^{(e)} |u|^{(e)} = |F_A|^{(e)} + |F_V|^{(e)}$$

Macierz sztywności $[k]^{(e)}$ można określić, znając zależność pomiędzy siłami węzłowymi $[F]^{(e)} = |F_A|^{(e)} + |F_V|^{(e)}$

a przemieszczeniami węzłowymi $|u|^{(e)}$

Zależności te dla zadanego zagadnienia (Rys.2), określimy poprzez rozwiązania równania różniczkowego pręta ściskanego bez obciążenia pomiędzy węzłami

$$EJw^{IV} + Pw' = 0 \quad (57)$$

Przykład belki na sprężystym podłożu

Po wprowadzeniu zmiennych

$$\xi = \frac{x}{l}, \lambda^2 = \frac{Pl^2}{EJ}$$

$$\frac{d^4 w}{d\xi^4} + \lambda^2 \frac{d^2 w}{d\xi^2} = 0 \quad (57a)$$

$$w(\xi) = C_1 + C_2 \lambda \xi + C_3 \cos \lambda \xi + C_4 \sin \lambda \xi$$

$$\frac{dw(0)}{d\xi} = \varphi_1 l, \frac{dw(1)}{d\xi} = \varphi_2 l, w(0) = w_1, w(1) = w_2$$

$$\frac{dw}{d\xi} = C_2 \lambda - C_3 \lambda \xi + C_4 \lambda \cos \lambda \xi$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & \lambda & 0 & \lambda \\ 1 & \lambda & \cos \lambda & \sin \lambda \\ 0 & \lambda & -\lambda \sin \lambda & \lambda \cos \lambda \end{bmatrix} \begin{bmatrix} C_1 \\ C_2 \\ C_3 \\ C_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi_1 l \\ w_2 \\ \varphi_2 l \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} C_1 \\ C_2 \\ C_3 \\ C_4 \end{bmatrix} = \begin{cases} \dots \\ \dots \\ \frac{[\varphi_1 l (\sin \lambda - \lambda \cos \lambda) - \varphi_2 l (\sin \lambda - \lambda) + (w_2 - w_1) \lambda (\cos \lambda - \lambda)]}{2\lambda(1 - \cos \lambda) - \lambda^2 \sin \lambda} \\ \dots \end{cases}$$

Ponieważ

$$M = EJw'' = \frac{EJ}{l^2} \frac{d^2 w}{d\xi^2} = \frac{EJ}{l^2} (-C_3 \lambda^2 \cos \lambda \xi - C_4 \lambda^2 \sin \lambda \xi),$$

$$T = \frac{EJ}{l^3} \frac{d^3 w}{d\xi^3} = \frac{EJ}{l^3} (-C_3 \lambda^3 \sin \lambda \xi - C_4 \lambda^3 \cos \lambda \xi), \quad (58)$$

$$M_1 = M(0) = \frac{EJ}{l^2} (-C_3 \lambda^2), T_1 = T(0) = \frac{EJ}{l^3} (-C_4 \lambda^3)$$

$$M_1 = + \frac{EJ}{l^2} \lambda \frac{\varphi_1 l (\sin \lambda - \lambda \cos \lambda) - \varphi_2 l (\sin \lambda - \lambda) + (w_2 - w_1) \lambda (\cos \lambda - \lambda)}{\lambda (\cos \lambda - 1) + \sin^2 \lambda}$$

$$T_1 = + \frac{EJ}{l^3} \lambda^2 \frac{(\varphi_1 l + \varphi_2 l)(1 - \cos \lambda) + \lambda \sin \lambda (w_2 - w_1)}{\lambda (\cos \lambda - 1) + \sin^2 \lambda}$$

itd. ...

Szczególnie użyteczne formuły $\alpha = \frac{\lambda}{2}$:
znajdziemy dla (59)

$$M_1 = 6 \frac{EJ}{l^2} \Lambda_2 (w_1 - w_2) + 4 \frac{EJ}{l} \Lambda_3 \varphi_1 + 2 \frac{EJ}{l} \Lambda_4 \varphi_2$$

$$M_2 = 6 \frac{EJ}{l^2} \Lambda_2 (w_1 - w_2) + 2 \frac{EJ}{l} \Lambda_4 \varphi_1 + 4 \frac{EJ}{l} \Lambda_3 \varphi_2$$

gdzie:

$$T_1 = 12 \frac{EJ}{l^3} \Lambda_1 (w_1 - w_2) + 6 \frac{EJ}{l^2} \Lambda_2 (\varphi_1 + \varphi_2), T_2 = -T_1$$

$$\Lambda_1 = (\alpha \operatorname{ctg} \alpha) \Lambda_2 \stackrel{\alpha \approx 0}{\approx} 1 - \frac{1}{10} \frac{Pl^2}{EJ},$$

$$\Lambda_2 = \frac{\frac{1}{3} \alpha^2}{1 - \alpha \operatorname{ctg} \alpha} \stackrel{\alpha \approx 0}{\approx} 1 - \frac{1}{60} \frac{Pl^2}{EJ},$$

$$\Lambda_3 = \frac{3}{4} \Lambda_2 + \frac{1}{4} \alpha \operatorname{ctg} \alpha \stackrel{\alpha \approx 0}{\approx} 1 - \frac{1}{30} \frac{Pl^2}{EJ},$$

$$\Lambda_4 = \frac{3}{2} \Lambda_2 - \frac{1}{2} \alpha \operatorname{ctg} \alpha \stackrel{\alpha \approx 0}{\approx} 1 + \frac{1}{60} \frac{Pl^2}{EJ},$$

$$\alpha = \frac{l}{2} \sqrt{\frac{P}{EJ}} = \frac{\pi}{2} \sqrt{\frac{P}{P_{cr}}}$$

$$P_{cr} = \frac{\pi^2 EJ}{l^2}$$

krytyczne obciążenie
„eulerowskie”

Przykład belki na sprężystym podłożu

$$\begin{matrix} T_1 \\ M_1 \\ T_2 \\ M_2 \end{matrix} = \begin{bmatrix} \frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & -\frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 \\ \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{4EJ}{l} \Lambda_3 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{2EJ}{l} \Lambda_4 \\ -\frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 \\ \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{2EJ}{l} \Lambda_4 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{4EJ}{l} \Lambda_3 \end{bmatrix} \cdot \begin{matrix} w_1 \\ \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{matrix} \quad (60)$$

$$|F| = [k] \cdot |u|^{(e)} \quad \text{Linearizacja funkcji}$$

$$[k] = \begin{bmatrix} \frac{12EJ}{l^3} & \frac{6EJ}{l^2} & -\frac{12EJ}{l^3} & \frac{6EJ}{l^2} \\ \frac{6EJ}{l^2} & 4\frac{EJ}{l} & -\frac{6EJ}{l^2} & 2\frac{EJ}{l} \\ -\frac{12EJ}{l^3} & -\frac{6EJ}{l^2} & \frac{12EJ}{l^3} & \frac{6EJ}{l^2} \\ \frac{6EJ}{l^2} & 2\frac{EJ}{l} & -\frac{6EJ}{l^2} & 4\frac{EJ}{l} \end{bmatrix} - P \begin{bmatrix} \frac{6l}{5} & \frac{1}{10} & -\frac{6l}{5} & \frac{1}{10} \\ \frac{1}{10} & \frac{2l}{15} & -\frac{1}{10} & -\frac{1}{30}l \\ -\frac{6l}{5} & -\frac{1}{10} & \frac{6l}{5} & -\frac{1}{10} \\ \frac{1}{10} & -\frac{1}{30}l & -\frac{1}{10} & \frac{2l}{15} \end{bmatrix}$$

Liniowa Macierz sztywności

Macierz geometryczna 1 rzędu (quasiliniowa)

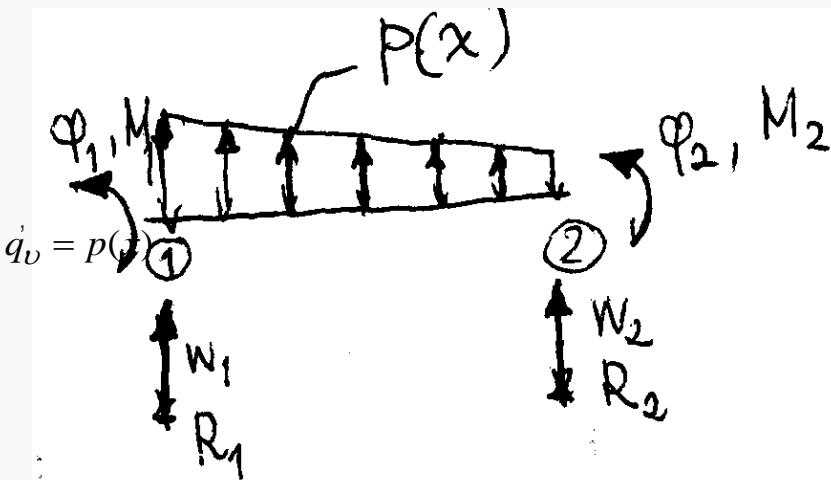
Ostatecznie w celu uwzględnienia związku obciążeń podłużnych od przemieszczeń poziomych węzłów, uzupełnimy macierz sztywności o uzyskane wyniki i otrzymamy Macierz sztywności pręta zginanego i ściskanego

$$\begin{array}{c} \longrightarrow \\ [k] = \end{array}
 \left[\begin{array}{ccc|ccc}
 \frac{EA}{l} & 0 & 0 & -\frac{EA}{l} & 0 & 0 \\
 0 & \frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & 0 & -\frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 \\
 0 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{4EJ}{l} \Lambda_3 & 0 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{2EJ}{l} \Lambda_4 \\
 \hline
 -\frac{EA}{l} & 0 & 0 & \frac{EA}{l} & 0 & 0 \\
 0 & -\frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & 0 & \frac{12EJ}{l^3} \Lambda_1 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 \\
 0 & \frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{2EJ}{l} \Lambda_4 & 0 & -\frac{6EJ}{l^2} \Lambda_2 & \frac{4EJ}{l} \Lambda_3
 \end{array} \right]$$

(61)

Zadanie 4 (pomocnicze)

Obliczyć obciążenie węzłowe, gdy na pręt prosty (ogólnie na krawędź elementu elementu), działa obciążenie ciągłe pomiędzy węzłami. obciążonego ściskającą siłą osiową.

Rys.3. Obciążenie międzywęzłowe $p(x)$

Obciążenie międzywęzłowe

wyznaczymy z definicji

$$|F_A| = \int_A [N]^T |q_v| dA,$$

gdzie zgodnie z Rys.3. , $q_v = p(x)$

a macierz kształtu (zadanie pomocnicze 1 - wynosi

$$[N]^T = \begin{bmatrix} \left(1 - 3\frac{x^2}{l^2} + 2\frac{x^3}{l^3}\right) \\ \left(x - 2\frac{x^2}{l} + \frac{x^3}{l^3}\right) \\ \left(1 - 3\frac{(l-x)^2}{l^2} + 2\frac{(l-x)^3}{l^3}\right) \\ \left(- (l-x) + 2\frac{(l-x)^2}{l} - \frac{(l-x)^3}{l^2}\right) \end{bmatrix}$$

Przykład belki na sprężystym podłożu

Z definicji dla $q_v = p = \text{const}$ mamy:

$$|F_A| = \begin{bmatrix} R_1 \\ M_1 \\ R_2 \\ M_2 \end{bmatrix} = \int_0^l p \cdot \begin{bmatrix} \left(1 - 3\frac{x^2}{l^2} + 2\frac{x^3}{l^3}\right) \\ \left(x - 2\frac{x^2}{l} + \frac{x^2}{l^3}\right) \\ \left(1 - 3\frac{(l-x)^2}{l^2} + 2\frac{(l-x)^3}{l^3}\right) \\ \left(- (l-x) + 2\frac{(l-x)^2}{l} - \frac{(l-x)^3}{l^2}\right) \end{bmatrix} dx = p \begin{bmatrix} \frac{l}{2} \\ +\frac{l^2}{12} \\ \frac{l}{2} \\ -\frac{l^2}{12} \end{bmatrix} \quad (62)$$

Analogicznie można znaleźć obciążenie węzłowe przy innych postaciach obciążenia między węzłami, np. dla $q_v = p(x) = p_1 + (p_2 - p_1)\frac{x}{l}$

$$(63) \quad |F_A| = \int_0^l \left(p_1 + (p_2 - p_1)\frac{x}{l}\right) \cdot \begin{bmatrix} \left(1 - 3\frac{x^2}{l^2} + 2\frac{x^3}{l^3}\right) \\ \left(x - 2\frac{x^2}{l} + \frac{x^2}{l^3}\right) \\ \left(1 - 3\frac{(l-x)^2}{l^2} + 2\frac{(l-x)^3}{l^3}\right) \\ \left(- (l-x) + 2\frac{(l-x)^2}{l} - \frac{(l-x)^3}{l^2}\right) \end{bmatrix} dx$$

$$= \begin{bmatrix} \frac{3l}{20}(p_1 + 7p_2) \\ \frac{l^2}{60}(3p_1 + 2p_2) \\ \frac{3l}{20}(p_1 + 7p_2) \\ -\frac{l^2}{60}(3p_1 + 2p_2) \end{bmatrix}$$

Zadanie 5 (pomocnicze)

Określić wektor równoważników węzłowych dla elementu belki spoczywającej na sprężystym podłożu Winklera ze współczynnikiem sprężystości podłoża

Z definicji sprężystego podłoża winklerowskiego, znamy jego odpór:

$$q_v = p(x) = -k \cdot w(x). \quad (63)$$

Ponieważ

$$w(x) = [N] \cdot |u|^{(e)} \quad |F_A| = -\int_0^l [N]^T k [N] \cdot |u|^{(e)} dx = -k \int_0^l ([N]^T [N] dx) |u|^{(e)},$$

Dla belki zginanej
mamy

$$[N]^T [N] = \begin{bmatrix} (1 - 3\xi^2 + 2\xi^3) \\ l(\xi - 2\xi^2 + \xi^3) \\ (3\xi^2 - 2\xi^3) \\ -\xi^2 + \xi^3 \end{bmatrix}^2 \quad \xi = x/l$$

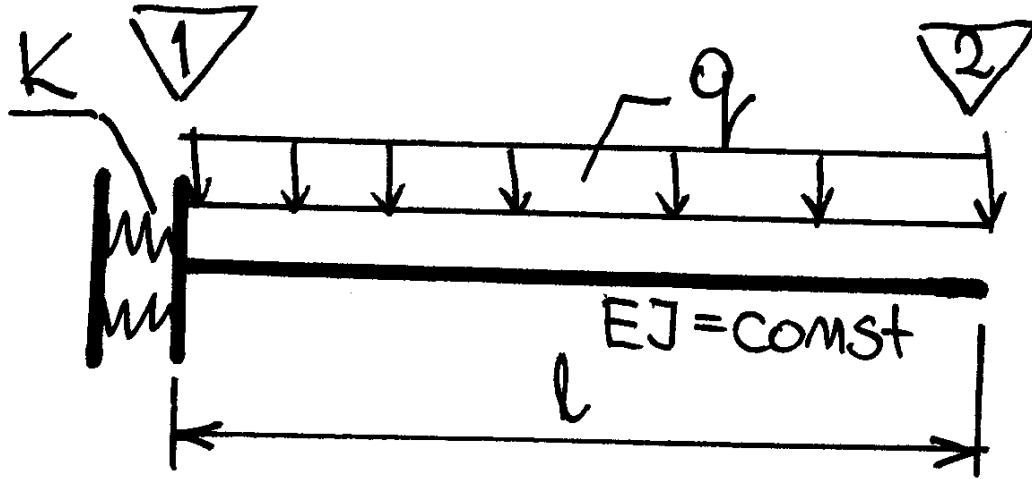
Po wykonaniu przypisanych działań i po obliczeniu całki oznaczonej (w granicach od 0 do l), mamy:

$$|F_A| = -\frac{kl}{420} \begin{bmatrix} 156 & 22l & 54 & -13l \\ 22l & 4l^2 & 13l & -3l^2 \\ 54 & 13l & 156 & -22l \\ -13l & -3l^2 & -22l & 4l^2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix}$$

(64)

Zadanie 6 (przykład liczbowy)

Znaleźć ugięcie i kat obrotu końca wspornika metodą MES.

$$[K] \cdot |u| = |F|$$

$$|u| = \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix}$$

$$[K] = [k]^{(e)} = \begin{bmatrix} 12 \frac{EJ}{l^3} & 6 \frac{EJ}{l^2} & -12 \frac{EJ}{l^3} & 6 \frac{EJ}{l^2} \\ 6 \frac{EJ}{l^2} & 4 \frac{EJ}{l} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 2 \frac{EJ}{l} \\ -12 \frac{EJ}{l^3} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 12 \frac{EJ}{l^3} & -6 \frac{EJ}{l^2} \\ 6 \frac{EJ}{l^2} & 2 \frac{EJ}{l} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 4 \frac{EJ}{l} \end{bmatrix}$$

$$|F| = -q \begin{bmatrix} \frac{l}{2} \\ \frac{l^2}{12} \\ \frac{l}{2} \\ -\frac{l^2}{12} \end{bmatrix}$$

po rozpisaniu układ kanoniczny przyjmie postać:

$$\frac{EJ}{l} \begin{bmatrix} \frac{12}{l^2} & \frac{6}{l} & -\frac{12}{l^2} & \frac{6}{l} \\ \frac{6}{l} & 4 & -\frac{6}{l} & 2 \\ -\frac{12}{l^2} & -\frac{6}{l} & \frac{12}{l^2} & -\frac{6}{l} \\ \frac{6}{l} & 2 & -\frac{6}{l} & 4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix} = \frac{-ql}{2} \begin{bmatrix} 1 \\ \frac{l}{6} \\ 1 \\ \frac{l}{6} \end{bmatrix}$$

Warunki brzegowe: $w_1 = 0, M_1 = -\varphi_1 K$

uwzględniamy przez odpowiednią modyfikację równania kanonicznego

$$\frac{EJ}{l} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & -\frac{6}{l} & 2 \\ 0 & -\frac{6}{l} & \frac{12}{l^2} & -\frac{6}{l} \\ 0 & 2 & -\frac{6}{l} & 4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} w_1 \\ \varphi \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix} = \frac{-ql}{2} \begin{bmatrix} 1 \\ \frac{l}{6} \\ 1 \\ \frac{l}{6} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ -\varphi_1 K \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

w rezultacie modyfikacji:

$$\frac{EJ}{l} \begin{bmatrix} 4 + \frac{Kl}{EJ} & \frac{-6}{l} & 2 \\ \frac{-6}{l} & \frac{12}{l^2} & \frac{-6}{l} \\ 2 & \frac{-6}{l} & 4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix} = \frac{-ql}{2EJ} \begin{bmatrix} \frac{l}{6} \\ 1 \\ \frac{-l}{6} \end{bmatrix}$$

Rozwiązanie tego układu równań daje:

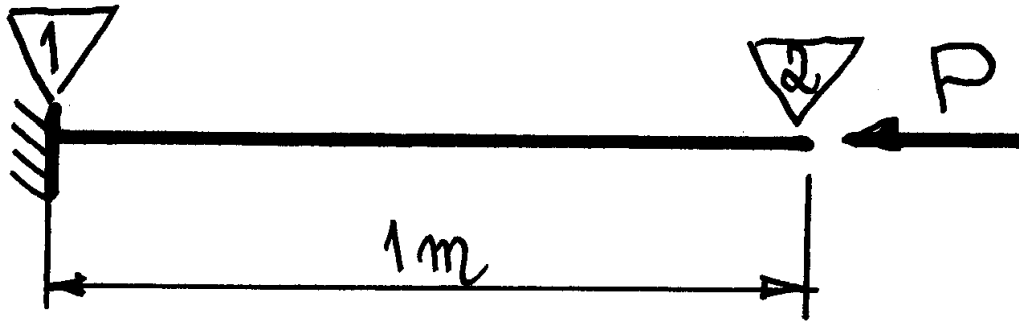
$$\begin{bmatrix} \varphi_1 \\ w_2 \\ \varphi_2 \end{bmatrix} = \frac{-ql^2}{2K} \begin{bmatrix} 1 \\ l \\ 1 \end{bmatrix} + \frac{-ql^2}{EJ} \begin{bmatrix} 0 \\ \frac{8}{l^2} \\ \frac{l}{6} \end{bmatrix}$$

Uwaga:

- 1) dla stałej sprężystości podpory $K=\infty$ otrzymamy rozwiązanie dla wspornika idealnie utwierdzonego,
- 2) dla $K=0$ ustrój jest mechanizmem. Świadczy o tym fakt, że wyznacznik układu $=0$ i równanie kanoniczne staje się nieoznaczone.

Zadanie 7 (przykład liczbowy)

Metoda MES obliczyć siłę krytyczną belki-słupa

Macierz sztywności układu 1-no elementowego złożona z macierzy liniowej i geometrycznej $\begin{bmatrix} \bar{k} \\ \bar{k} \end{bmatrix}$

$\begin{bmatrix} \bar{k} \end{bmatrix}$

$$EI = 100 \text{ kNm} \\ EA (= \text{pominięć})$$

$$\begin{bmatrix} \bar{k} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 12 \frac{EJ}{l^3} & 6 \frac{EJ}{l^2} & -12 \frac{EJ}{l^3} & 6 \frac{EJ}{l^2} \\ 6 \frac{EJ}{l^2} & 4 \frac{EJ}{l} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 2 \frac{EJ}{l} \\ -12 \frac{EJ}{l^3} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 12 \frac{EJ}{l^3} & -6 \frac{EJ}{l^2} \\ 6 \frac{EJ}{l^2} & 2 \frac{EJ}{l} & -6 \frac{EJ}{l^2} & 4 \frac{EJ}{l} \end{bmatrix} = 100 \begin{bmatrix} 12 & 6 & -12 & 6 \\ 6 & 4 & -6 & 2 \\ -12 & -6 & 12 & -6 \\ 6 & 2 & -6 & 4 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} \bar{k} \end{bmatrix} = -P \begin{bmatrix} \frac{6}{5} & \frac{1}{10} & -\frac{6}{5} & \frac{1}{10} \\ \frac{1}{10} & \frac{2}{15} & -\frac{1}{10} & -\frac{1}{30} \\ -\frac{6}{5} & -\frac{1}{10} & \frac{6}{5} & -\frac{1}{10} \\ \frac{1}{10} & -\frac{1}{30} & -\frac{1}{10} & \frac{2}{15} \end{bmatrix}$$

Warunki brzegowe: $w_1 = f_1 = 0$. uwzględniamy poprzez modyfikację macierzy sztywności, czyli: wykreślenie wierszy i kolumn odpowiadających odebranym stopniom swobody.

$$[k] = 100 \begin{bmatrix} 12 & -6 \\ -6 & 4 \end{bmatrix} - P \begin{bmatrix} \frac{6}{5} & -\frac{1}{10} \\ -\frac{1}{10} & \frac{2}{15} \end{bmatrix}$$

Z kryterium stateczności $\text{Det}[k] = 0$,
mamy

$$120000 - 520P + \frac{3}{20}P^2 = 0$$

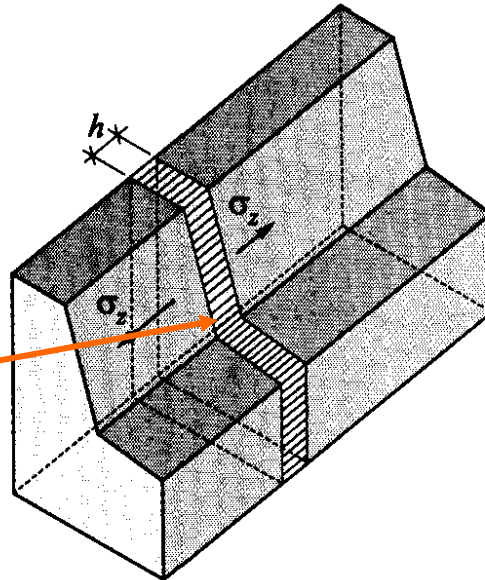
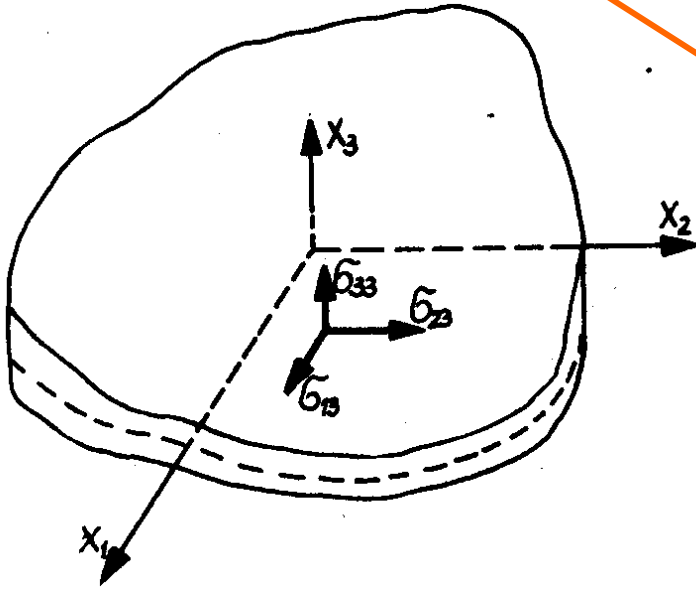
$$P_{cr} = 100 * \frac{4}{3} (13 - 2\sqrt{31}) = 248,6 \text{ kN}$$

Ścisłe rozwiązanie tego zagadnienia, to: .

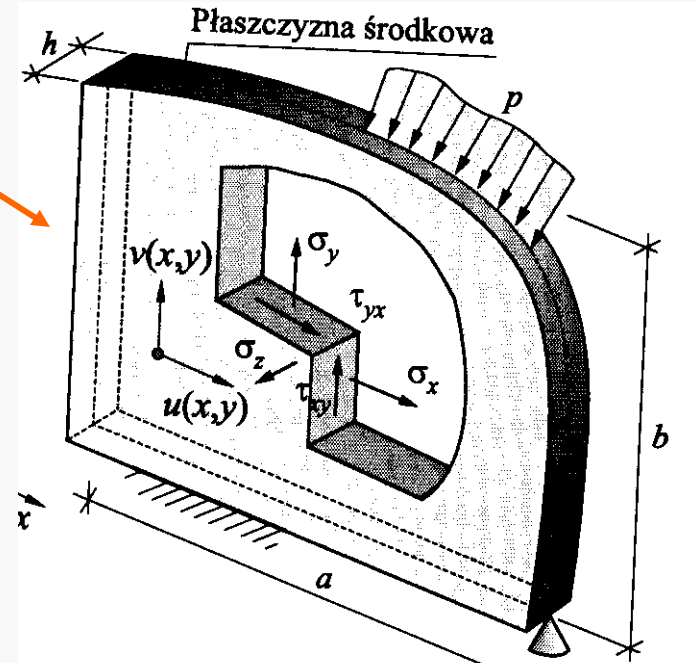
$$P_{cr} = \frac{\pi^2 EJ}{4l^2} = 246,7 \text{ kN}$$

Płaski stan naprężenia

$$\sigma_{33} = \sigma_{13} = \sigma_{23} = 0$$

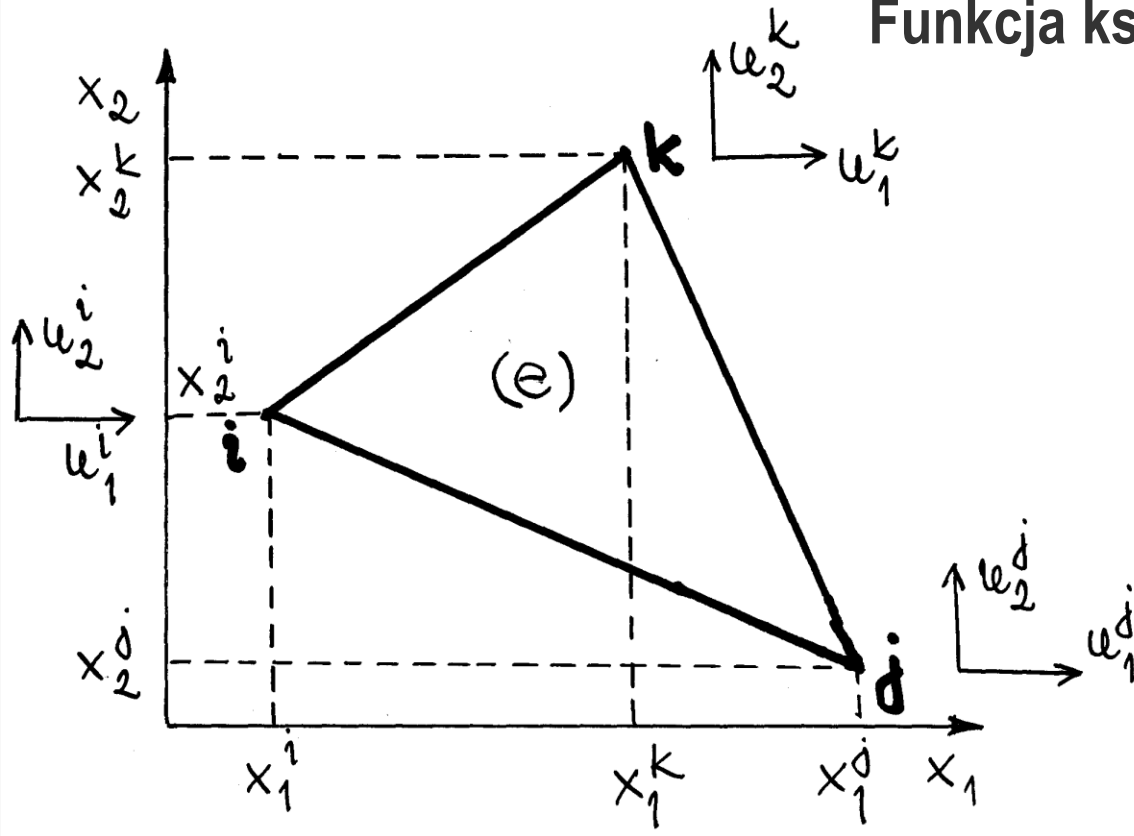

Płaski stan odkształcenia.

Płaski stan naprężenia to taki, w którym składowe tensora naprężenia są niezerowe tylko w dwóch kierunkach na płaszczyźnie. Taki stan naprężenia nazywamy stanem tarczowym, choć od razu należy podkreślić, że towarzyszy mu przestrzenny stan odkształceń

Funkcja kształtu dla elementu tarczy

Założmy, że przemieszczenia wewnątrz elementu są liniową funkcją przemieszczeń węzłowych, co można zapisać w postaci:

$$|u(x_1, x_2)| = \begin{matrix} u_1 \\ u_2 \end{matrix} = \begin{bmatrix} 1 & x_1 & x_2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1 & x_2 \end{bmatrix} \begin{matrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \\ \alpha_3 \\ \alpha_4 \\ \alpha_5 \\ \alpha_6 \end{matrix},$$

$$|u| = [\varphi] \cdot |\alpha|$$

Przykład tarczy

Macierz węzłowych funkcji kształtu wyznaczymy z formuły MES

$$|u|^{(e)} = [C] \cdot |\alpha| \Rightarrow |\alpha| = [C]^{-1} \cdot |u|^{(e)}$$

Stąd po uwzględnieniu $|u|$ uzyskamy wyrażenie na funkcję kształtu elementu $[N]$

$$|u| = [\varphi] \cdot [C]^{-1} |u|^{(e)} = [N] |u|^{(e)} \Rightarrow [N] = [\varphi] \cdot [C]^{-1}$$

Formuła ta rozważanego przypadku przyjmie dla węzłów i,j,k:

$$\begin{bmatrix} u_1^i \\ u_2^i \\ u_1^j \\ u_2^j \\ u_1^k \\ u_2^k \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & x_1^i & x_2^i & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^i & x_2^i \\ \hline 1 & x_1^j & x_2^j & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^j & x_2^j \\ \hline 1 & x_1^k & x_2^k & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^k & x_2^k \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \\ \alpha_3 \\ \alpha_4 \\ \alpha_5 \\ \alpha_6 \end{bmatrix}, \quad [C] = \begin{bmatrix} 1 & x_1^i & x_2^i & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^i & x_2^i \\ \hline 1 & x_1^j & x_2^j & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^j & x_2^j \\ \hline 1 & x_1^k & x_2^k & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^k & x_2^k \end{bmatrix},$$

Ponieważ
(podwojone pole
trójkąta)

$$\det[C] = 2\Delta$$

$$\begin{aligned} a^i &= x_1^{i+1} \cdot x_2^{i+2} - x_2^{i+1} \cdot x_1^{i+2}, \\ b^i &= x_2^{i+1} - x_2^{i+2}, \\ c^i &= x_1^{i+2} - x_1^{i+1} \end{aligned}, \quad [C]^{-1} = \frac{1}{2\Delta}$$

$$\begin{bmatrix} a^i & 0 & a^j & 0 & a^k & 0 \\ b^i & 0 & b^j & 0 & b^k & 0 \\ \hline c^i & 0 & c^j & 0 & c^k & 0 \\ 0 & a^i & 0 & a^j & 0 & a^k \\ \hline 0 & b^i & 0 & b^j & 0 & b^k \\ 0 & c^i & 0 & c^j & 0 & c^k \end{bmatrix},$$

Formuła ta rozważanego przypadku przyjmie dla węzłów i,j,k:

$$\begin{bmatrix} u_1^i \\ u_2^i \\ u_1^j \\ u_2^j \\ u_1^k \\ u_2^k \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & x_1^i & x_2^i & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^i & x_2^i \\ \hline 1 & x_1^j & x_2^j & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^j & x_2^j \\ \hline 1 & x_1^k & x_2^k & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^k & x_2^k \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \\ \alpha_3 \\ \alpha_4 \\ \alpha_5 \\ \alpha_6 \end{bmatrix}, \quad [C] = \begin{bmatrix} 1 & x_1^i & x_2^i & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^i & x_2^i \\ \hline 1 & x_1^j & x_2^j & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^j & x_2^j \\ \hline 1 & x_1^k & x_2^k & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1^k & x_2^k \end{bmatrix},$$

Ponieważ
(podwojone pole
trójkąta)

$$\det[C] = 2\Delta$$

$$\begin{aligned} a^i &= x_1^{i+1} \cdot x_2^{i+2} - x_2^{i+1} \cdot x_1^{i+2}, \\ b^i &= x_2^{i+1} - x_2^{i+2}, \\ c^i &= x_1^{i+2} - x_1^{i+1} \end{aligned}, \quad [C]^{-1} = \frac{1}{2\Delta}$$

$$\begin{bmatrix} a^i & 0 & a^j & 0 & a^k & 0 \\ b^i & 0 & b^j & 0 & b^k & 0 \\ \hline c^i & 0 & c^j & 0 & c^k & 0 \\ 0 & a^i & 0 & a^j & 0 & a^k \\ \hline 0 & b^i & 0 & b^j & 0 & b^k \\ 0 & c^i & 0 & c^j & 0 & c^k \end{bmatrix},$$

Stąd funkcja kształtu:

$$[N] = [I\bar{N}^i, I\bar{N}^j, I\bar{N}^k] \quad I = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\bar{N}^i = \frac{1}{2\Delta} (a^i + b^i x_1 + c^i x_2)$$

$$\bar{N}^j = \frac{1}{2\Delta} (a^j + b^j x_1 + c^j x_2)$$

$$\bar{N}^k = \frac{1}{2\Delta} (a^k + b^k x_1 + c^k x_2)$$

Funkcję kształtu można zapisać w postaci macierzowej:

$$[N] = \frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} a^i + b^i x_1 + c^i x_2 & 0 & a^j + b^j x_1 + c^j x_2 & 0 & a^k + b^k x_1 + c^k x_2 & 0 \\ 0 & a^i + b^i x_1 + c^i x_2 & 0 & a^j + b^j x_1 + c^j x_2 & 0 & a^k + b^k x_1 + c^k x_2 \end{bmatrix}$$

$$\frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} 1 & x_1 & x_2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_1 & x_2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} a^i & 0 & a^j & 0 & a^k & 0 \\ b^i & 0 & b^j & 0 & b^k & 0 \\ c^i & 0 & c^j & 0 & c^k & 0 \\ 0 & a^i & 0 & a^j & 0 & a^k \\ 0 & b^i & 0 & b^j & 0 & b^k \\ 0 & c^i & 0 & c^j & 0 & c^k \end{bmatrix}$$

Macierz odkształceń i naprężeń dla elementu tarczy

$$|\varepsilon| = \begin{bmatrix} \varepsilon_{11} \\ \varepsilon_{22} \\ 2\varepsilon_{12} \end{bmatrix} = [D] \cdot |u| = [D] \cdot [N] \cdot |u|^{(e)}$$

$$|\varepsilon| = \begin{bmatrix} \partial_1 & 0 \\ 0 & \partial_2 \\ \partial_2 & \partial_1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \bar{N}^i & 0 & \bar{N}^j & 0 & \bar{N}^k & 0 \\ 0 & \bar{N}^i & 0 & \bar{N}^j & 0 & \bar{N}^k \end{bmatrix} \cdot |u|^{(e)} = [B] \cdot |u|^{(e)}$$

$$[B] = [B^i \mid B^j \mid B^k], [B^i] = \frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} b^i & 0 \\ 0 & c^i \\ c^i & b_i \end{bmatrix} \quad (i = i, j, k)$$

Macierz zgodności geometrycznej

$$[B] = [B^i \mid B^j \mid B^k], [B^i] = \frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} b^i & 0 \\ 0 & c^i \\ c^i & b_i \end{bmatrix} \quad (i = i, j, k)$$

$$\begin{aligned} a^i &= x_1^j \cdot x_2^k - x_2^j \cdot x_1^k, \\ a^j &= x_1^k \cdot x_2^i - x_2^k \cdot x_1^i, \\ a^k &= x_1^i \cdot x_2^j - x_2^i \cdot x_1^j, \\ b^i &= x_2^j - x_2^k, b^j = x_2^k - x_2^i, b^k = x_2^i - x_2^j, \\ c^i &= x_1^k - x_1^j, c^j = x_1^i - x_1^k, c^k = x_1^j - x_1^i. \end{aligned}$$

Macierz naprężeń

Macierz Hooke'a dla płaskiego stanu naprężeń

$$|\sigma| = [E] \varepsilon = [E][B] \cdot |u|^{(e)} = \frac{E}{1-\nu^2} \begin{bmatrix} 1 & \nu & 0 \\ \nu & 1 & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1-\nu}{2} \end{bmatrix} \frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} b^i & 0 & b^j & 0 & b^k & 0 \\ 0 & c^i & 0 & c^j & 0 & c^k \\ c^i & b^i & c^j & b^j & c^k & b^k \end{bmatrix} \cdot |u|^{(e)}$$

Macierz sztywności elementu tarczy

$$[k] = \begin{bmatrix} k_{ii} & k_{ij} & k_{ik} \\ k_{ji} & k_{jj} & k_{jk} \\ k_{ki} & k_{kj} & k_{kk} \end{bmatrix}$$

$$[k] = \int_V [B]^T [E][B] dV = \int_A [B]^T [E][B] \cdot t dx_1 dx_2 = [B]^T [E][B] \cdot t \cdot \Delta$$

t- grubość elementu tarczowego, a - pole powierzchni elementu

$$[k_{rs}] = [B^r]^T [E][B^s] \cdot t \cdot \Delta = \frac{1}{4\Delta^2} \begin{bmatrix} b^r & 0 & c^r \\ 0 & c^r & b^r \end{bmatrix} \frac{E}{1-\nu^2} \begin{bmatrix} 1 & \nu & 0 \\ \nu & 1 & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1-\nu}{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} b^s & 0 \\ 0 & c^s \\ c^s & b^s \end{bmatrix} t\Delta$$

$$[k_{rs}] = \frac{Et}{4\Delta(1-\nu^2)} \begin{bmatrix} b^r b^s + \frac{1-\nu}{2} c^r c^s & \nu b^r c^s + \frac{1-\nu}{2} c^r b^s \\ \nu c^r b^s + \frac{1-\nu}{2} b^r c^s & c^r c^s + \frac{1-\nu}{2} b^r b^s \end{bmatrix}$$

Wektor sił węzłowych od sił objętościowych P

$$|F_V|^{(e)} = \int_V [N]^T |P| dV = |P| \cdot \frac{\Delta}{3}$$

Wektor sił węzłowych od sił powierzchniowych $|p_\nu|$

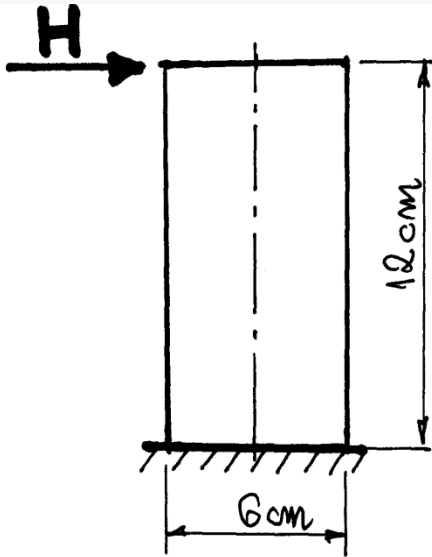
$$|F_A|^{(e)} = \int_V [N]^T |p_\nu| dA$$

Obciążenie (V,H) skupione w punkcie $(x_1, x_2) = (x_1^0, x_2^0)$ możemy zapisać w postaci

$$|p_\nu| = \left| \frac{V}{H} \right| \delta(x_1 - x_1^0) \delta(x_2 - x_2^0)$$

gdzie operator Diraca $\delta(x - x^0) = \begin{cases} 1 \rightarrow x = x^0 \\ 0 \rightarrow x \neq x^0 \end{cases}$

$$|F_A|^{(e)} = \frac{1}{2\Delta} [N]^T (x_1^0, x_2^0) \left| \frac{V}{H} \right|$$

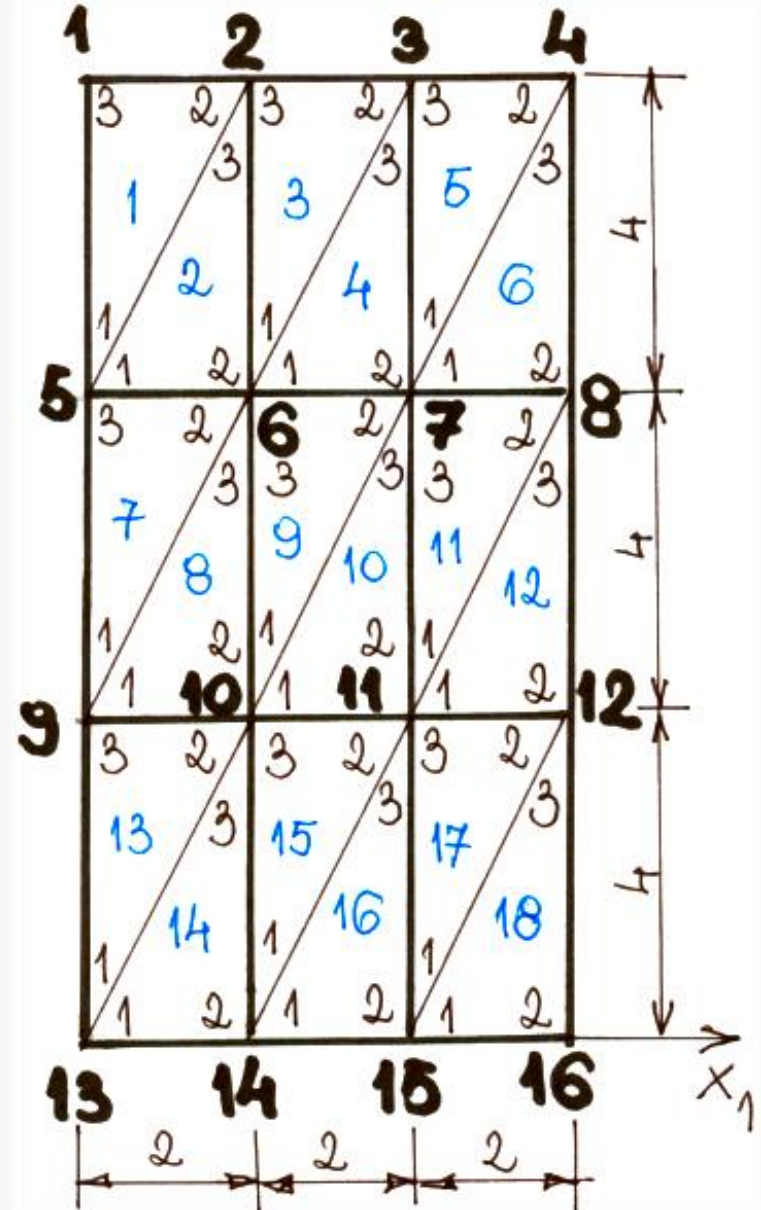

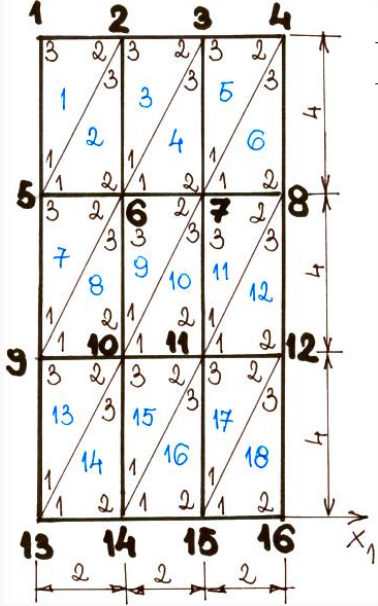
$$t = 1 \text{ cm}$$

$$E = 2 \cdot 10^8 \text{ daN/cm}^2$$

$$\nu = 1/4$$

$$P = \text{const}$$

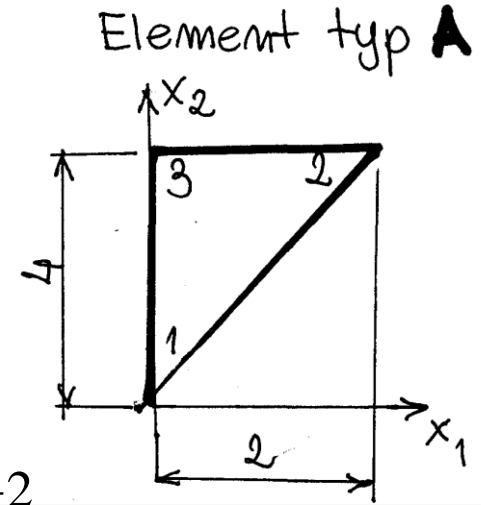
Macierz sztywności elementu typu A

węzeł 1(=i): $x_1^1 = 0, x_2^1 = 0$

węzeł 2(=j): $x_1^2 = 2, x_2^2 = 4$

węzeł 3(=k): $x_1^3 = 0, x_2^3 = 4$

Zmienne pomocnicze $b^r = x_2^{r+1} - x_2^{r+2}$

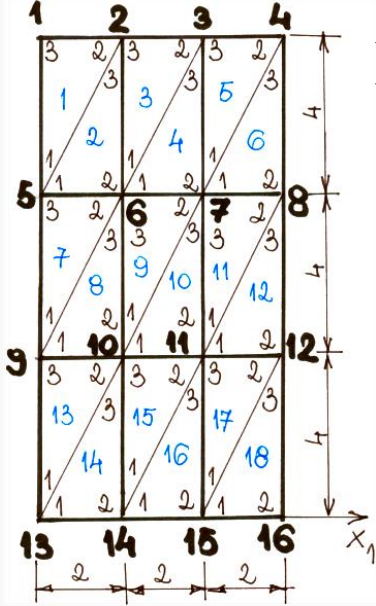
$$E_t = \frac{Et}{4\Delta(1-\nu^2)} = \frac{2 \cdot 10^6 \cdot 1}{4 \cdot 4 \cdot (1 - \frac{1}{16})} = \frac{400000}{3}$$

$$\frac{1-\nu}{2} = \frac{3}{4 \cdot 2} = \frac{3}{8} \cdot c^r = x_1^{r+2} - x_1^{r+1}$$

$$\Delta = \frac{1}{2} \cdot 4 \cdot 2 = 4$$

$$k_{11} = E_t \begin{bmatrix} 0 \cdot 0 + \frac{3}{8}(-2) \cdot 0 & \frac{1}{4}0 \cdot (-2) + \frac{3}{8}(-2) \cdot 0 \\ \frac{1}{4}(-2) \cdot 0 + \frac{3}{8}0 \cdot (-2) & (-2)(-2) + \frac{3}{8}0 \cdot 0 \end{bmatrix} = E_t \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & 0 \\ 0 & 4 \end{bmatrix}$$

$$\begin{matrix} b^1 \\ b^2 \\ b^3 \\ c^1 \\ c^2 \\ c^3 \end{matrix} = \begin{matrix} \begin{vmatrix} x_2^2 - x_2^3 \\ x_2^3 - x_2^1 \\ x_2^1 - x_2^2 \end{vmatrix} \\ \begin{vmatrix} x_1^1 - x_1^2 \\ x_1^2 - x_1^3 \\ x_1^3 - x_1^1 \end{vmatrix} \end{matrix} = \begin{matrix} 0 \\ 4 \\ -4 \\ -2 \\ 0 \\ 2 \end{matrix}$$

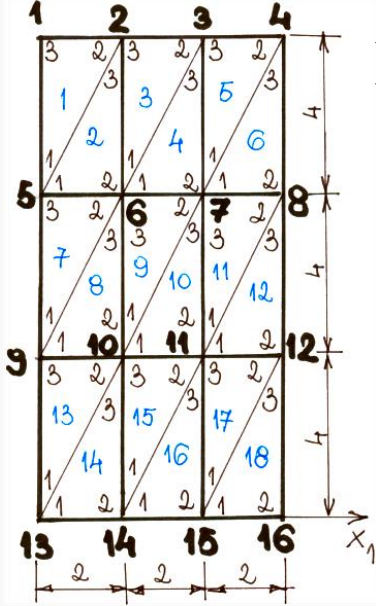
Macierz sztywności elementu typu A

$$k_{12} = E_t \begin{bmatrix} 0 \cdot (-4) + \frac{3}{8}(-2) \cdot 0 & \frac{1}{4}0 \cdot 0 + \frac{3}{8}(-2) \cdot 4 \\ \frac{1}{4}(-2) \cdot 4 + \frac{3}{8}0 \cdot 0 & (-2)0 + \frac{3}{8}0 \cdot 4 \end{bmatrix} = E_t \begin{bmatrix} 0 & -3 \\ -2 & 0 \end{bmatrix}$$

$$k_{13} = E_t \begin{bmatrix} 0 \cdot (-4) + \frac{3}{8}(-2) \cdot 2 & \frac{1}{4}0 \cdot 0 + \frac{3}{8}(-2) \cdot 4 \\ \frac{1}{4}(-2) \cdot (-4) + \frac{3}{8}0 \cdot 2 & (-2)2 + \frac{3}{8}0 \cdot (-4) \end{bmatrix} = E_t \begin{bmatrix} -\frac{3}{2} & 3 \\ 2 & -4 \end{bmatrix}$$

$$[k]^{(A)} = E_t \begin{bmatrix} \frac{3}{2} & 0 & 0 & -3 & -\frac{3}{2} & 3 \\ 0 & 4 & -2 & 0 & 2 & -4 \\ \hline 0 & 4 & 16 & 0 & -16 & 4 \\ -3 & 0 & 0 & 6 & 3 & -6 \\ \hline -\frac{3}{2} & -4 & -16 & 3 & \frac{32}{5} & -7 \\ 3 & -4 & 2 & -6 & -5 & 10 \end{bmatrix}$$

$$[k]^{(1)} = [k]^{(3)} = [k]^{(5)} = [k]^{(7)} = [k]^{(9)} = [k]^{(11)} = [k]^{(13)} = [k]^{(15)} = [k]^{(17)} = [k]^{(A)} = [k]$$

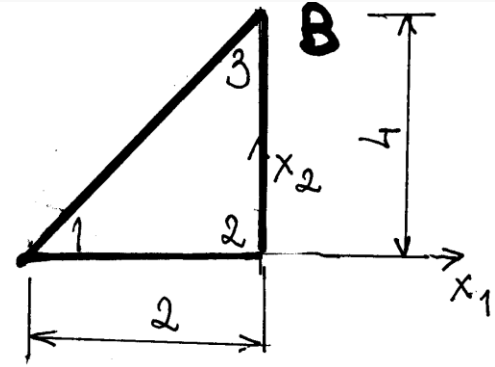

Macierz sztywności elementu typu B

węzeł 1(=i): $x_1^1 = -2, x_2^1 = 0$

węzeł 2(=j): $x_1^2 = 0, x_2^2 = 0$

węzeł 3(=k): $x_1^3 = 0, x_2^3 = 4$

$$k_{11} = E_t \begin{bmatrix} (-4)(-4) + \frac{3}{8} 0 \cdot (-2) & \frac{1}{4} 0 \cdot (-4) \cdot 0 + \frac{3}{8} 0 \cdot (-4) \\ \frac{1}{4} 0 \cdot (-4) + \frac{3}{8} (-4) \cdot 0 & 0 \cdot (-2) + \frac{3}{8} (-4) \cdot (-4) \end{bmatrix} = E_t \begin{bmatrix} 16 & 0 \\ 0 & 6 \end{bmatrix}$$

$$[k]^{(B)} = E_t \begin{bmatrix} 16 & 0 & -16 & -4 & 0 & -2 \\ 0 & 6 & 3 & -6 & -3 & 0 \\ -16 & 3 & \frac{35}{2} & 1 & -\frac{3}{2} & 4 \\ 2 & -6 & -5 & 10 & 3 & -4 \\ 0 & -3 & -\frac{3}{2} & 3 & \frac{3}{2} & 0 \\ -2 & 0 & 2 & -4 & 0 & 4 \end{bmatrix}$$

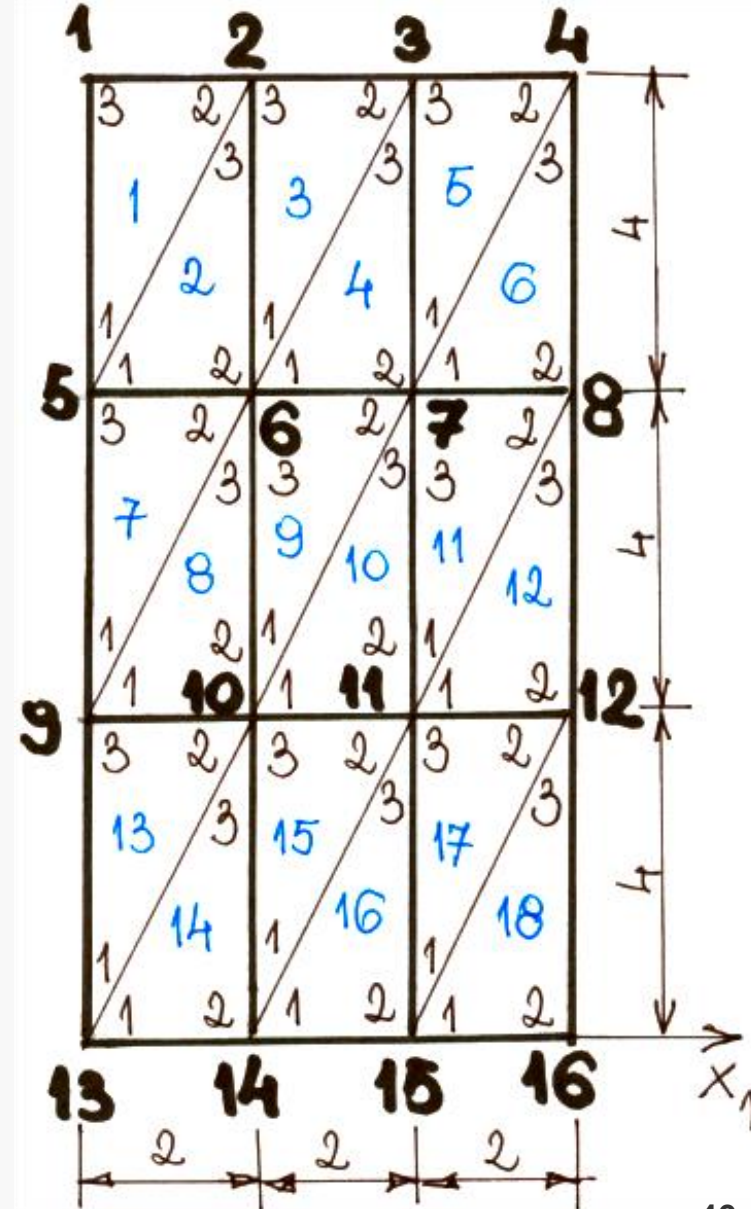
$$\begin{bmatrix} b^1 \\ b^2 \\ b^3 \\ c^1 \\ c^2 \\ c^3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -4 \\ 4 \\ 0 \\ 0 \\ -2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

$[k]^{(2)} = [k]^{(4)} = [k]^{(6)} = [k]^{(8)} = [k]^{(10)} = [k]^{(12)} = [k]^{(14)} = [k]^{(16)} = [k]^{(18)} = [k]^{(B)} = [\bar{k}]$

Macierz sztywności układu

$$K_{i,j} = \sum^{(e)} k_{ij}$$

1	2	3	4	5	6	⊗
k_{33}	k_{32}	0	0	k_{31}	0	1
k_{23}	k_{Ag}	k_{32}	0	$k_{21} + \bar{k}_{31}$	$\bar{k}_{32} + k_{31}$	2
0	k_{23}	k_{Ag}	k_{32}	0	$k_{21} + \bar{k}_{31}$	3
0	0	k_{23}	$k_{22} + \bar{k}_{33}$	0	0	4
k_{13}	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	0	k_{A1}	$\bar{k}_{12} + k_{32}$	5
0	$\bar{k}_{23} + k_{13}$	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	$\bar{k}_{21} + \bar{k}_{23}$	k_A	6
0	0	$\bar{k}_{23} + k_{13}$	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	$\bar{k}_{12} + k_{23}$	7
0	0	0	$\bar{k}_{23}$	0	0	8
0	0	0	0	k_{13}	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	9
0	0	0	0	0	$\bar{k}_{23}$	10
0	0	0	0	0	0	11
0	0	0	0	0	0	12
0	0	0	0	0	0	13
0	0	0	0	0	0	14
0	0	0	0	0	0	15
0	0	0	0	0	0	16

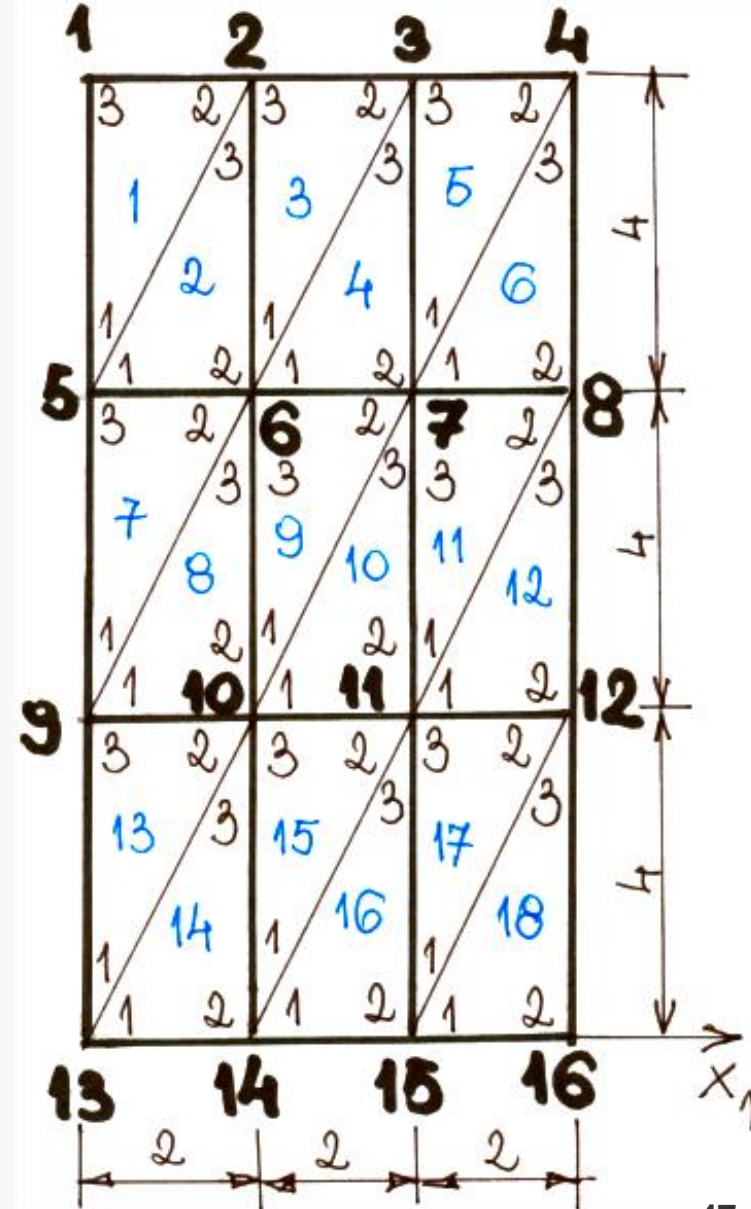

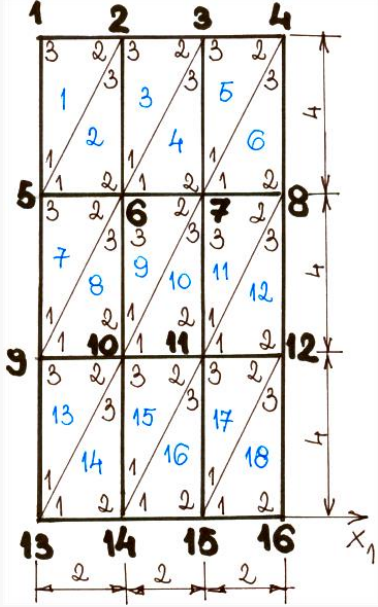

Macierz sztywności układu

$$K_{i,j} = \sum^{(e)} k_{ij}$$

7	8	9	10	11	12	⊗
0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	2
$k_{32} + k_{31}$	0	0	0	0	0	3
$k_{21} + k_{31}$	k_{32}	0	0	0	0	4
0	0	k_{31}	0	0	0	5
$k_{12} + k_{32}$	0	$k_{21} + \bar{k}_{31}$	$\bar{k}_{32} + k_{31}$	0	0	6
k_A	$k_{12} + k_{32}$	0	$k_{21} + \bar{k}_{31}$	$k_{32} + k_{31}$	0	7
$\bar{k}_{21} + k_{23}$	k_{Ap}	0	0	$k_{21} + k_{31}$	$\bar{k}_{32}$	8
0	0	k_{A1}	$\bar{k}_{12} + k_{32}$	$\bar{k}_{32}$	0	9
$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	$\bar{k}_{12} + k_{23}$	k_A	$\bar{k}_{12} + k_{32}$	0	10
$k_{23} + k_{13}$	$k_{12} + k_{13}$	0	$k_{12} + k_{23}$	k_A	$k_{12} + k_{32}$	11
0	k_{23}	0	$k_{12} + k_{23}$	$k_{12} + k_{23}$	k_{Ap}	12
0	0	k_{13}	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	0	13
0	0	0	$\bar{k}_{23} + k_{13}$	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	0	14
0	0	0	0	$\bar{k}_{23} + k_{13}$	$k_{12} + \bar{k}_{13}$	15
0	0	0	0	0	$\bar{k}_{23}$	16

13	14	15	16	⊗
$k_{11} + \bar{k}_{11}$	$\bar{k}_{12}$	0	0	13
$\bar{k}_{21}$	k_{Ad}	$\bar{k}_{12}$	0	14
0	$\bar{k}_{21}$	k_{Ad}	$\bar{k}_{12}$	15
0	0	$\bar{k}_{21}$	$\bar{k}_{22}$	16

$$k_{Ag} = k_{22} + \bar{k}_{33} + k_{33}$$

$$k_{Al} = k_{11} + \bar{k}_{11} + \bar{k}_{33}$$

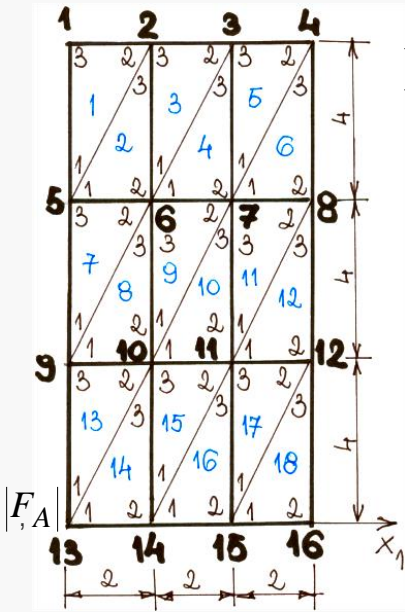
$$k_{Ap} = \bar{k}_{22} + \bar{k}_{33} + k_{22}$$

$$k_{Ad} = k_{11} + \bar{k}_{11} + \bar{k}_{22}$$

$$k_A = \bar{k}_{22} + k_{11} + \bar{k}_{11} + k_{33} + \bar{k}_{33} + k_{22}$$

		Macierz sztywności tarczy															
		1		2		3		4		5		6		7		8	
		u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2	u_1	u_2
[K]=5*E _t *	1	u_1	6.4	-7	-16	3	0	0	0	0	-3	-4	0	0			
	u_2	-5	10	2	-6	0	0	0	0	3	-4	0	0				
2	u_1	-16	4	23.9	-7	-16	3	0	0	0	1	-3	-1				
	u_2	3	-6	-5	20	2	-6	0	0	-5	0	5	-8				
3	u_1	0	0	-16	3	23.9	-7										
	u_2	0	0	2	-6	-5	20										
4	u_1	0	0	0	0												
	u_2	0	0	0	0												
5	u_1																
	u_2																
6	u_1																
	u_2																
7	u_1																
	u_2																

Modyfikacja macierzy sztywności

Modyfikację dokonamy przez wykreślenie z macierzy sztywności $[K]$ wierszy i kolumn odpowiadających tym stopniom swobody, a także na usunięciu z wektora równoważników węzłowych wykreśla się elementy odpowiadające usuniętym stopniom z macierzy sztywności. W ten sposób eliminuje się z rozwiązania znane równania- w tym przypadku mamy osiem takich równań.

Siły węzłowe

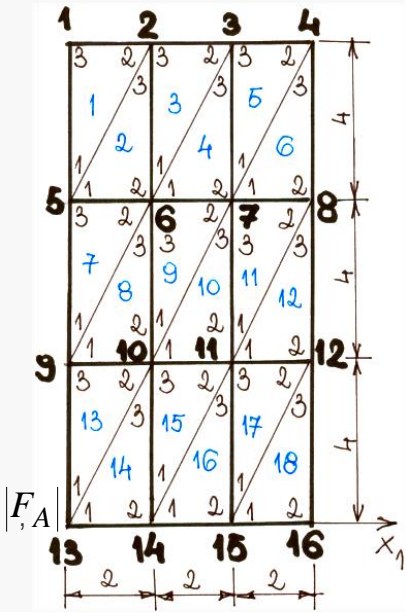
$$|F_A| = \begin{vmatrix} H \\ 0 \\ 0 \\ \dots \end{vmatrix}$$

Przemieszczenia węzłowe

$$[K]u|^{(e)} = |F_A| \quad \text{W wyniku rozwiązania tego liniowego układu 24. równań, otrzymano}$$

Tarcza – przykład liczbowy

Rozwiązanie równania kanonicznego

$$\begin{array}{l}
 u_1^1 \\
 u_2^1 \\
 u_1^2 \\
 u_2^2 \\
 u_1^3 \\
 u_2^3 \\
 u_1^4 \\
 u_2^4 \\
 u_1^5 \\
 u_2^5 \\
 u_1^6 \\
 u_2^6 \\
 u_1^7 \\
 u_2^7 \\
 u_1^8 \\
 u_2^8 \\
 u_1^9 \\
 u_2^9 \\
 u_1^{10} \\
 u_2^{10} \\
 u_1^{11} \\
 u_2^{11} \\
 u_1^{12} \\
 u_2^{12}
 \end{array}
 =
 \begin{array}{l}
 1,19 \cdot 10^{-5} \\
 13,71 \cdot 10^{-6} \\
 1,14 \cdot 10^{-5} \\
 1,17 \cdot 10^{-5} \\
 1,11 \cdot 10^{-5} \\
 -1,03 \cdot 10^{-6} \\
 1,11 \cdot 10^{-5} \\
 -3,30 \cdot 10^{-6} \\
 6,28 \cdot 10^{-6} \\
 3,06 \cdot 10^{-6} \\
 6,17 \cdot 10^{-6} \\
 9,65 \cdot 10^{-7} \\
 6,11 \cdot 10^{-6} \\
 -9,30 \cdot 10^{-7} \\
 6,13 \cdot 10^{-6} \\
 -2,94 \cdot 10^{-6} \\
 2,21 \cdot 10^{-6} \\
 1,91 \cdot 10^{-6} \\
 2,05 \cdot 10^{-6} \\
 5,68 \cdot 10^{-7} \\
 2,03 \cdot 10^{-7} \\
 -5,77 \cdot 10^{-7} \\
 2,10 \cdot 10^{-6} \\
 -183 \cdot 10^{-6}
 \end{array}
 H$$

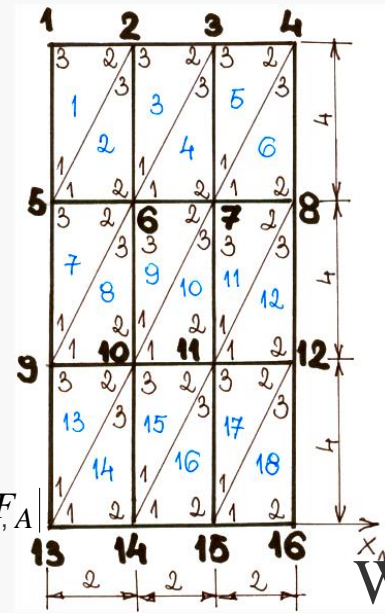
Tarcza – przykład liczbowy

Wyznaczenie reakcji

Równania usunięte w trakcie modyfikacji macierzy [K] stanowią podstawę do wyznaczenia reakcji, np.

$$\text{Równanie 25} \quad -3u_1^3 + 6u_2^9 - 10u_2^{10} + 35u_1^{13} - 32u_1^{14} + 4u_2^{14} = \frac{3}{200000} R_1^{13}$$

$$R_1^{13} = -0,85 \cdot 10^{-6} \frac{200000}{3} = -0,057 H$$

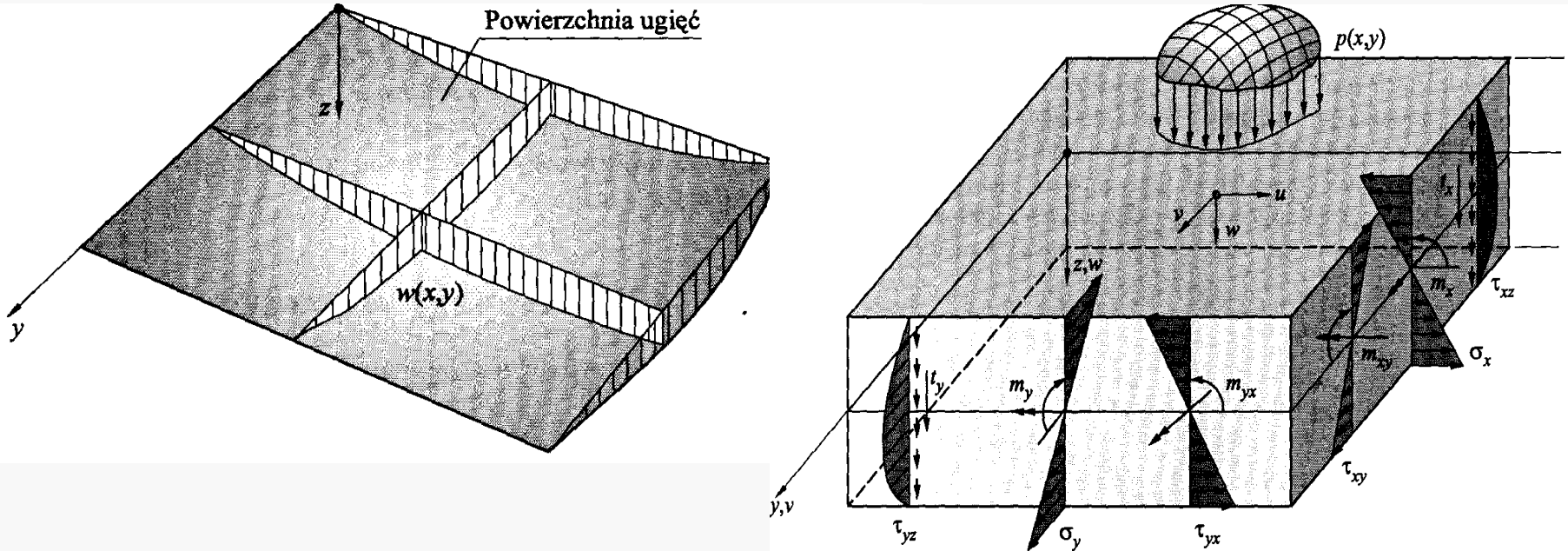
Wyznaczenie odkształceń

$$|\varepsilon|^{(e)} = \frac{1}{2\Delta} \begin{bmatrix} b^i & 0 & b^j & 0 & b^k & 0 \\ 0 & c^i & 0 & c^j & 0 & c^k \\ c^i & b^i & c^j & b^j & c^k & b^k \end{bmatrix} |u|^{(e)}$$

Dla elementu (1) mamy:

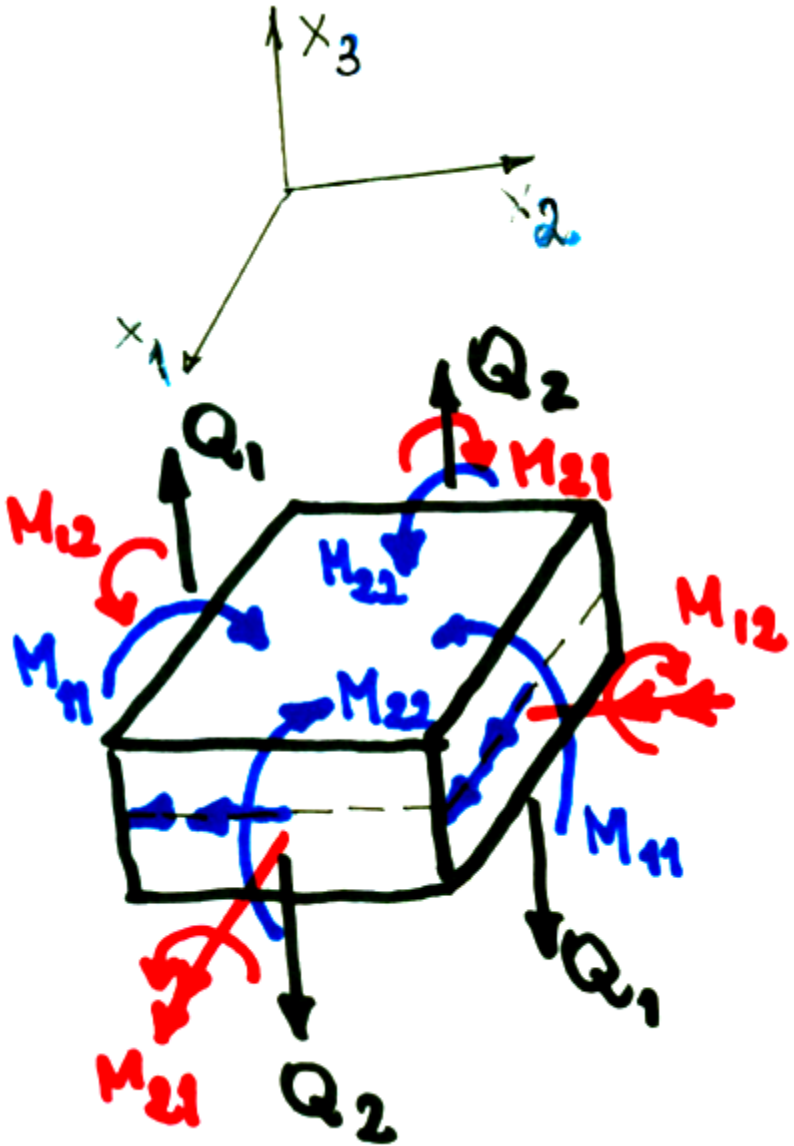
$$|u|^{(1)} = \begin{bmatrix} u_1^5 \\ u_2^5 \\ u_1^2 \\ u_2^2 \\ u_1^1 \\ u_2^1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 6,282 \\ 3,058 \\ 11,396 \\ 1,170 \\ 11,896 \\ 3,710 \end{bmatrix} \cdot 10^{-6} \quad |\varepsilon|^{(1)} = \frac{1}{8} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 4 & 0 & -4 & 0 \\ 0 & -2 & 0 & 0 & 0 & 2 \\ -2 & 0 & 0 & 4 & 2 & -4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 6,282 \\ 3,058 \\ 11,396 \\ 1,170 \\ 11,896 \\ 3,710 \end{bmatrix} \cdot 10^{-6} H = \begin{bmatrix} -0,25 \\ 0,163 \\ 0,1335 \end{bmatrix} \cdot 10^{-6} H$$

Zgięciowy płaski stan naprężenia

Płyta jest to układ ograniczony dwoma płaszczyznami o małej krzywiznie. Odległość między powierzchniami ograniczającymi to grubość płyty t . Obciążenie jest **prostopadłe** do płaszczyzny środkowej powoduje jej zakrzywienie.

Rozpatrywać będziemy płyty cienkie i o stałej grubości (nie wszystkie płyty muszą mieć stałą grubość). Płyty są cienkie jeśli jeden wymiar (grubość) jest znacznie mniejszy od dwóch pozostałych $t < l/10$, $t < d/5$, gdzie l - długość krótszego boku, d - średnica płyt

Analizę płyt przeprowadzimy przy następujących założeniach

Z1 Kirchoffa: „płaszczyzn środkowa nie doznaje żadnych wydłużeń ani odkształceń postaciowych,- punkty płyty położone na normalnej do płaszczyzny środkowej pozostają na niej również po odkształceniu,(odcinek prostopadły do nieodkształconej powierzchni środkowej pozostaje prostoliniowy, niewydłużony i prostopadły do powierzchni środkowej)”

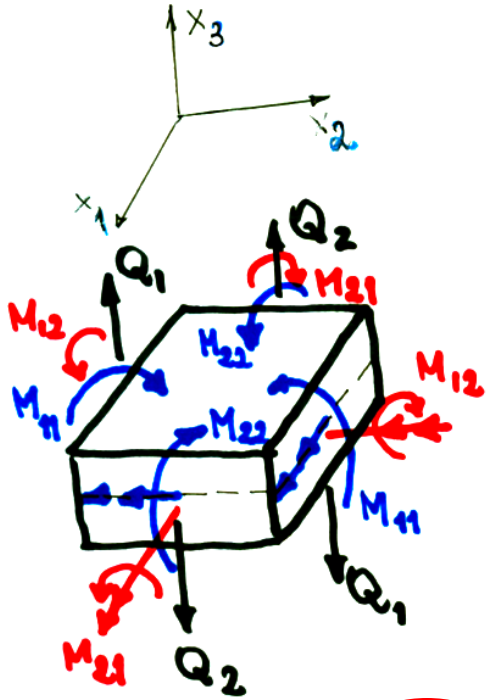
Z2 o małych przemieszczeniach ,

Z3 Jedynym niezależnym przemieszczeniem jest $w=u_3$, czyli płyta znajduje się w stanie zgięciowym

Z4 Naprężenie $-\sigma_{33} \approx 0$

płyta pracuje w płaskim stanie naprężenia

Siły płytowe, przemieszczenia, odkształcenia

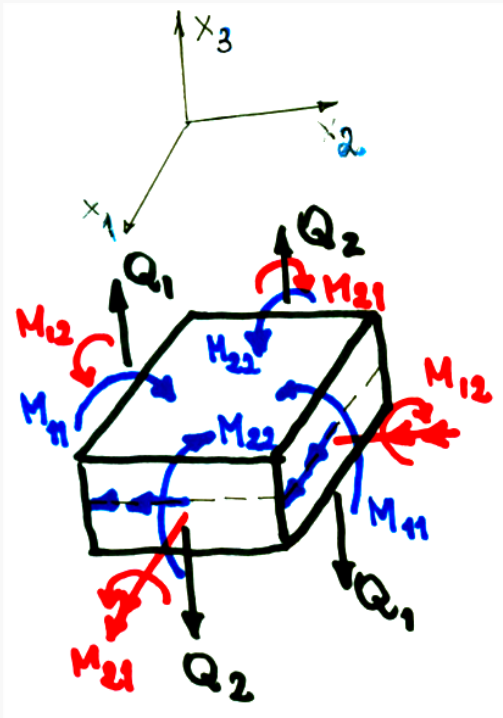

$$\begin{matrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \end{matrix} = \begin{matrix} -x_3 \partial_1 w \\ -x_3 \partial_2 w \\ w \end{matrix}$$

$$df \quad \|\varepsilon\| = [D] \|u\| = \begin{bmatrix} \partial_1 & 0 & 0 \\ 0 & \partial_2 & 0 \\ \partial_2 & \partial_1 & 0 \end{bmatrix} \begin{matrix} u_1 \\ u_2 \\ u_3 \end{matrix} = -x_3 \begin{matrix} \partial_1^2 w \\ \partial_2^2 w \\ 2\partial_1 \partial_2 w \end{matrix}$$

Przykład płyty

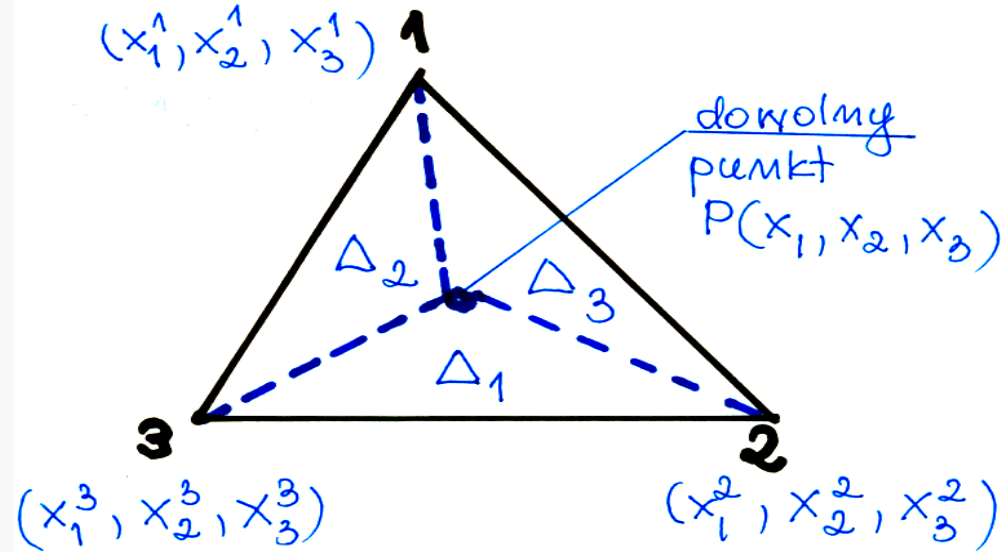
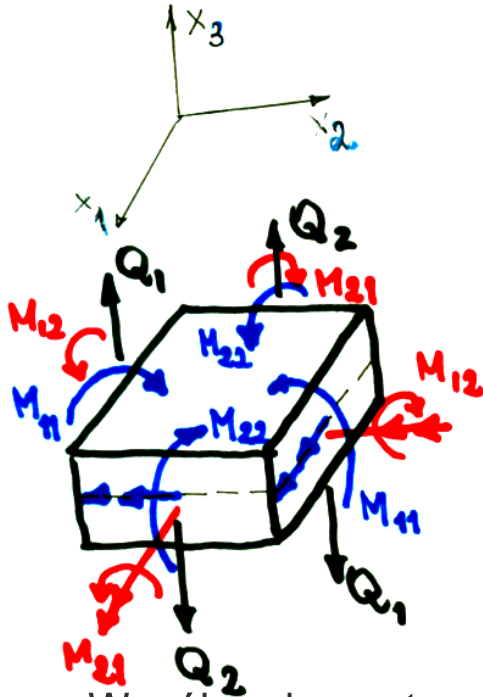
Naprężenia

$$\sigma = [E] \varepsilon$$

$$[E] = \frac{E}{1-\nu^2} \begin{bmatrix} 1 & \nu & 0 \\ \nu & 1 & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1-\nu}{2} \end{bmatrix}$$

Macierz Hooke'a dotyczy płaskiego stanu naprężeń i izotropowych płyt.

Współrzędne powierzchniowe (naturalne)

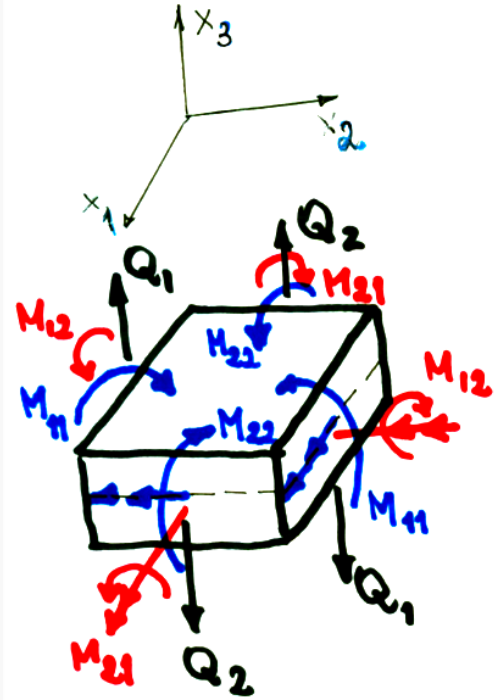

Współrzędne naturalne pozwalają:

- 1 opisać położenie punktu w obszarze elementu za pomocą wielkości bezwymiarowych z przedziału $\langle 0,1 \rangle$, przy czym 1 występuje tylko w węzłach elementu.
2. geometria elementu odniesiona jest do wielkości lokalnych związanych z węzłami, niezależnie od ich orientacji położenia w przestrzeni,
3. stosowanie współrzędnych naturalnych pozwala na proste obliczanie całek niezależnie od kształtu elementu.

Dla elementu trójkątnego przyjmujemy na mocy definicji $L_1 = \frac{df}{\Delta_1}, L_2 = \frac{df}{\Delta_2}, L_3 = \frac{df}{\Delta_3}$

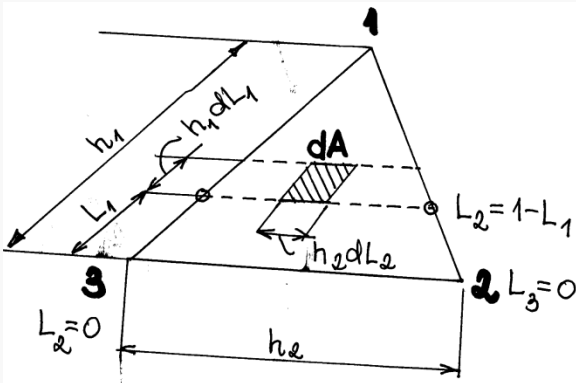
Współrzędne powierzchniowe czynią zadość warunkom:

$$\begin{vmatrix} x_1 \\ x_2 \\ 1 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} x_1^1 & x_1^2 & x_1^3 \\ x_2^1 & x_2^2 & x_2^3 \\ 1 & 1 & 1 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} L_1 \\ L_2 \\ L_3 \end{vmatrix} \Rightarrow \begin{vmatrix} L_1 \\ L_2 \\ L_3 \end{vmatrix} = \frac{1}{2\Delta} \begin{vmatrix} a^1 & b^1 & c^1 \\ a^2 & b^2 & c^2 \\ a^3 & b^3 & c^3 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} 1 \\ x_1 \\ x_2 \end{vmatrix}$$

$$a^i = x_1^{i+1} x_2^{i+2} - x_1^{i+2} x_2^{i+1} \quad b^i = x_2^{i+1} - x_2^{i+2}, \quad c^i = x_1^{i+2} - x_1^{i+1},$$

Operator różniczkowania po współrzędnych naturalnych

$$\begin{vmatrix} \partial_1 \\ \partial_2 \end{vmatrix} = \frac{1}{2\Delta} \begin{vmatrix} b^1 & b^2 \\ c^1 & c^2 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} \frac{\partial}{\partial L_1} \\ \frac{\partial}{\partial L_2} \end{vmatrix} = \frac{1}{2\Delta} \begin{vmatrix} b^1 & b^2 & b^3 \\ c^1 & c^2 & c^3 \end{vmatrix} \begin{vmatrix} \frac{\partial}{\partial L_1} \\ \frac{\partial}{\partial L_2} \end{vmatrix}$$

Formuła całkowania po polu trójkąta

$$J = \int_{\Delta} L_1^m L_2^n L_3^p dA = 2\Delta \frac{m!n!p!}{(m+n+p+2)!}$$

$$\int_{\Delta} L_1 L_2 L_3 dA = \frac{\Delta}{60} \quad \int_{\Delta} L_1^3 dA = \frac{\Delta}{10}$$